

FIP 2025

AI vil revolutionere apotekerne!

...det er dog ikke sket endnu

18

Vækst i dosispakket
medicin får pakke-
apoteker til at udvide
Side 10

VACCINATION
Apotekerne vil
have nøglerolle
Side 16

Ny pumpe

– behagelig for små næser

Samme indhold.
Starter lindring indenfor få
minutter og varer op til 12 timer

Læs mere her

Otrivin Junior ukonservet (xylometazolinhydrochlorid), næsespray, opløsning. ***Indikation:** Rhinitis og sinusitis. ***Dosering:** Børn 2-5 år: Under opsyn af en voksen: 1 pust i hvert næsebor 1-2 gange dagligt (hver 8-10 time) er normalt tilstrækkeligt, i højst 10 dage. Overskrid ikke et maksimum på 3 pust i hvert næsebor dagligt. Børn 6-11 år: Under opsyn af en voksen: 1-2 pust i hvert næsebor 2-3 gange dagligt i højst 10 dage. Overskrid ikke et maksimum på 3 pust i hvert næsebor dagligt. ***Kontraindikationer:** Overfølsomhed over for et eller flere af indholdsstofferne. Otrivin må ikke anvendes efter transsfenoidale hypofysektomi eller efter transnasale/ transorale operationer, hvor dura mater bløtlægges. Patienter med snærvinklet glaukom, rhinitis sicca eller atrofisk rhinitis. ***Interaktioner:** Xylometazolin kan forstærke virkningen af MAO-hæmmere og kan forårsage hypertensive kriser og anbefales derfor ikke til patienter, der har anvendt MAO-hæmmere inden for de sidste 14 dage. Samtidig anvendelse af tricykliske eller tetracykliske antidepressiva og sympatomimetiske præparater kan resultere i en forøget systemisk effekt af xylometazolin og er derfor ikke anbefalet. ***Forsigtighedsregler:** Bør ikke anvendes til børn under 2 år pga. risiko for overdosering med centralnervesystemets depression til følge. Behandlingen bør ikke være af længere varighed end 10 dage. Især hos børn og ældre må den anbefalede dosis ikke overskrides. Otrivin anvendes med forsigtighed og kun efter lægens anvisning ved følsomhed over for adrenerge substanser, hypertension, hjerte-karsygdomme, hyperthyreoidisme, diabetes mellitus, fæokromocytom, forstørret prostata og hos patienter, der er i behandling med MAO-hæmmere eller har været det inden for de sidste 14 dage. Patienter med langt QT-syndrom, som får behandling med xylometazolin, kan have en øget risiko for alvorlige ventrikulære arytmier. ***Graviditet og amning:** Anvendelse frarådes til gravide pga. eventuel systemisk vasokonstriktorisk virkning. Det vides ikke, om xylometazolin udskilles i modermælken, og der skal derfor udvises forsigtighed i ammeperioden, og produktet må kun anvendes efter lægens anvisning. ***Bivirkninger:** Almindelige: Svie i næse og svælg, tør og irriteret næseslimhinde, nysen, brænden, nasal-sekretion, hovedpine, kvalme samt brændende fornemmelse på applikationsstedet. Ikke almindeligt: Tilstoppet næse (reaktiv hyperæmi) især efter hyppig eller langvarig anvendelse. Øvrige bivirkninger: Se produktresumé. **Overdosering:** Ved overdosering eller utilsigtet administration igennem munden har det kliniske billede været CNS-depression med markant reduktion af legemstemperaturen, sveden, døsighed, hovedpine, hurtig og uregelmæssig puls, forhøjet blodtryk og evt. koma, især hos børn. Hypertension kan efterfølges af rebound hypotension. Behandling: Der er ingen specifik behandling. Symptomatisk behandling under lægeligt opsyn er indiceret. **Udlevering:** HF. **Tilskud:** Ingen. **Pakninger:** 10 ml. Haleon Denmark ApS, tlf: 80 25 16 27. Trademarks owned or licensed by Haleon. ©2025 Haleon or licensors.

Bivirkninger, både kendte og nyopdagede, bedes indberettet hurtigst muligt til Lægemiddelstyrelsen (www.meldenbivirkning.dk) eller Haleon Denmark ApS (mystory.nd@haleon.com). De med (*) markerede afsnit er omskrevet og/eller forkortede i forhold til Lægemiddelstyrelsens godkendte produktresumé, som vederlagsfrit kan rekvireres fra Haleon Denmark ApS via mystory.nd@haleon.com eller telefon 80 25 16 27. PM-DK-OTRI-25-00074 08/09/2025

INDHOLD

5 Leder

Lad inspirationen strømme ind

6 Medieklip

8 Nyheder

10 Stigning i dosispakket medicin får pakkeapoteker til at udvide

14 UNDERSØGELSE Arbejdsmiljøet på apotekerne er i bedring, men indsatser stadig nødvendige

16 Apotekerne vil være nøglespillere i fremtidens vaccination

FIP-KONGRES 2025

18 AI på FIP: Mange visioner, men få er realiseret Få highlights fra kongressen

24 Poster-præsentationer 37 poster om og fra danske apoteker præsenteret på FIP.

36 KARRIERE PÅ APOTEK Mød de fire ambassadører, der fortæller om arbejdet på apotek på sociale medier

39 Ny viden

41 Livet med... Type 1-diabetes

42 Apotekerland

Når vi satte produktionen op, oplevede vi, at den næsten blev slugt, inden den var sat i drift, fordi efterspørgslen på dosispakke medicin er steget så hurtigt

Birgitte Nørskov Pedersen
apoteker på
Holstebro pakkeapotek

Læs mere side 10

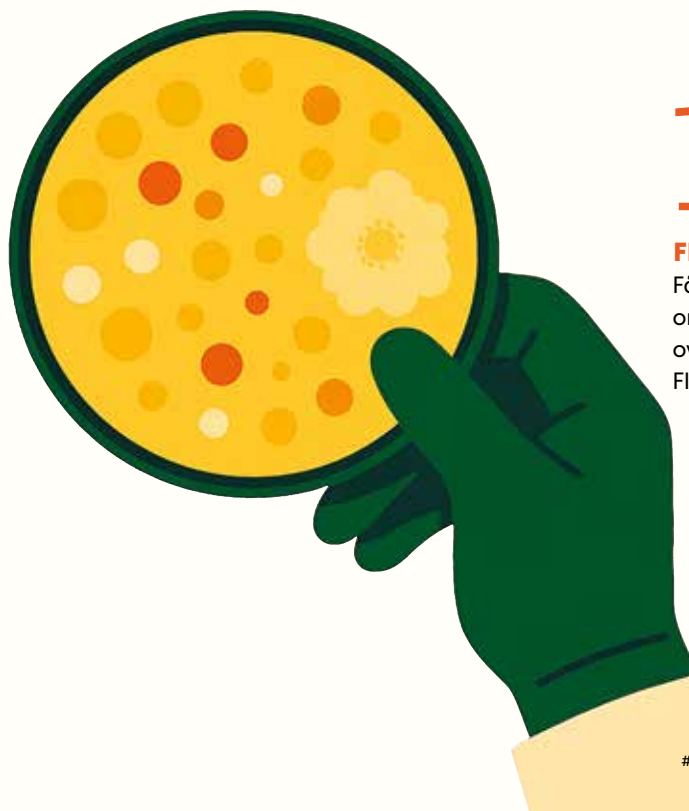
Nicole
Haldersen Hjorte
Apotek

Mød ambassadørerne,
der deler ud af
hverdagen på apotek
på sociale medier

36

Samah
Odeense Belling
Apotek

18

FIP-HIGHLIGHTS.

Få små og store historier om apoteker verden over samlet op på FIP-kongressen 2025

**GALIEVE
FORTE**

MOD SYMPTOMER PÅ REFLUKS^{1,2}

**BRÆNDENDE
FORNEMMELSE I BRYSTET**

SURE OPSTØD

**UBEHAG OG
SMERTE I MAVEN**

**BRÆNDENDE
FORNEMMELSE I HALSEN**

FORDØJELSESBSVÆR

**Hurtig
lindring²**

**Virker i op til
4 timer²**

TIL BEHANDLING AF REFLUKS: **GALIEVE FORTE²**

**Virker direkte i maven ved symptomer på refluks.
Danner et beskyttende skumlag til at forhindre
reflukt og relaterede symptomer.^{2,3}**

En kombination af alginat og 2 syre-neutraliserende midler til behandling af symptomer på reflukt.^{2,3}

Virkningsmekanismen er af fysisk art, og har ikke systemisk optagelse.²

**Anbefal din kunde Galieve Forte til behandling af
symptomer på reflukt.²⁻⁵**

Referencer: 1. Heading, RC, et al. *Eur J Gastroenterol & Hepatol*. 2016;28:455–462 2. Galieve 500 mg/213 mg/325 mg oral suspension i dospøse 07.10.2020. pkt 4.1, 4.2, 4.6, 5.13. Rohof, WO, et al. *Clin Gastroenterol Hepatol*. 2013;11:1585–1591. 4. Strugala V et al. *J Int Med Res*. 2010;38:449–57. 5. Hampson FC, et al. *Drug Dev Indust Pharm*. 2010;36:614–623. 6. Leiman, DA, et al. *Dis Esophagus*. 2017;30:1–9.

Galieve Forte, oral suspension i brev (natriumalginat, natriumhydrogencarbonat, calciumcarbonat) **INDIKATIONER:** Lægemiddel til behandling af symptomer på gastro-oesophageal reflux såsom sure opstød, halsbrand og fordøjelsesbesvær (relateret til reflukt), fx efter et måltid eller under graviditet. **DOSERING:** Oral administration. Voksne og børn over 12 år: (10–20 ml) 1–2 breve efter et måltid og ved sengetid (op til fire gange dagligt). Børn under 12 år: Bør kun anvendes efter lægens anvisning. **KONTRAINDIKATIONER:** Overfølsomhed over for de aktive stoffer eller et eller flere af hjælpestofferne. **FORSIGTIGHEDSREGLER:** Galieve Forte 10 ml oral suspension indeholder 127,88 mg (5,56 mmol) natrium. Dette bør tages i betragtning, såfremt en diæt med særligt begrænset natriumindtag anbefales. Galieve forte indeholder 130 mg (3,25 mmol) calcium. Specielle hensyn skal tages hos patienter med hypercalcæmi, nephrocalcinose og tilbagevendende calciumindeholdende nyresten. Indeholder methylparahydroxybenzoat (E218) og propylparahydroxybenzoat (E216), som kan give allergiske reaktioner (kan optræde efter behandlingen). Hvis symptomerne ikke bliver bedre efter syv dage, bør den kliniske indsats tages op til revision. **INTERAKTIONER:** Et tidsinterval på 2 timer mellem indtagelse af Galieve og administration af andre lægemidler bør overvejes, især tetracykliner, digoxin, fluorquinolon, jernsalt, ketoconazol, neuroleptika, thyreoideahormoner, penicillamin, betablokkere (atenolol, metoprolol, propranolol), glukokortikoid, klorokin, estramustin og bisfosfonater (difosfonater). **GRAVIDITET OG AMNING:** Kan anvendes under graviditet og amning. **BIVIRKNINGER:** Respiratoriske reaktioner såsom bronkospasme, allergiske reaktioner såsom urticaria, anafylaktiske eller anafylaktoide reaktioner, abdominalsmerter, syrerreflukt, diarré, kvalme, opkastning. **OVERDOSEERING:** Abdominal ubehag og oppustet mave. **UDLEVERING:** HF. Ikke tilskudsberettiget. **PAKNINGSSTØRRELSER:** Oral suspension i brev: 12 stk. **Denne produktinformation er forkortet i forhold til de af Lægemiddelstyrelsen godkendte produktresuméer af 18.05.2021. De fuldstændige produktresuméer kan rekvireres hos markedsføringsindehaveren, Reckitt Benckiser Healthcare (Scandinavia) A/S.**

03/2024 RKT-M-48435

Lad inspirationen strømme ind

APOTEKERNE VERDEN OVER er i rivende udvikling. Senest har Frankrig meldt sig i rækken af lande, hvor man kan gå direkte ind på apoteket med symptomer på blærebetændelse eller halsbetændelse og få undersøgelse og behandling – uden først at skulle til lægen. Noget man har kunnet i England siden årsskiftet og i Australien længere endnu.

Også vaccination på apotek er i fremmarch på globalt plan. I dag kan borgerne i 60 lande blive vaccineret på apoteket. For fem år siden var tallet 11.

Og det er blot et par eksempler på de mange nye opgaver, der i disse år lander på apotekernes skranker verden over. Flere af dem blev formidlet på den nyligt afholdte FIP-kongres i København, hvor farmaceuter og forskere fra 121 lande var samlet for at dele viden, erfaringer og visioner.

Det er altid en fornøjelse at være på FIP-kongres. Her løfter vi hovedet fra dagligdagen og bliver mindet om, at vi er en del af en global farmaceutfamilie, der arbejder for det samme: At bringe apotekernes medicinfaglighed og tilgængelighed i spil, så vi kan aflaste sundhedsvæsenet og skabe livskvalitet for mennesker, der bruger medicin. Selv om rammerne er forskellige – fra Australien til Aserbajdsjan – er der fælles træk, vi kan lære af.

Fornøjelsen var ekstra stor i år. Danmark var værtsland, og

Vi har meget at være stolte af i Danmark, men vi har også meget at lære.

Jesper Gulev Larsen,
formand for
Danmarks Apotekerforening

det var fantastisk at byde de mange gæster fra hele verden velkommen og vise, hvad danske apoteker kan og gør – ikke mindst via de mange imponerende posters, som forskere og medarbejdere fra apotekerne præsenterede.

Det gjorde mig glad og stolt på sektorens vegne at se så mange dedikerede medarbejdere fra de danske apoteker formidle deres projekter. Tak til jer alle for at gøre denne FIP-kongres til noget ganske særligt. Tak også til Pharmadanmark for det store arbejde med at planlægge en dag om AMR – en indsats der var med til at løf-

te kongressen og sætte fokus på et vigtigt emne.

Et af de store temaer på kongressen var kunstig intelligens. AI rummer enorme muligheder – fra rådgivningsstøtte til udvikling af nye lægemidler og overvågning af bivirkninger. Men det kræver, at vi tager teknologien til os uden at miste den menneskelige kontakt, som stadig er helt afgørende.

FIP-kongressen viste i det hele taget, at apotekerne ikke bare følger med; vi går foran. Ikke mindst, når vi husker at åbne vinduerne og lader inspirationen strømme ind. For vi er ikke alene. Vi er en del af noget større. Og det, vi lærer af hinanden, kan være med til at forme fremtidens apotek – også herhjemme.

Jeg tog hjem fra FIP med én klar erkendelse: Vi har meget at være stolte af i Danmark, men vi har også meget at lære. ●

Facebook-opslag om blodtryk er vist mere end

50.000
gange

Næsespray stjal endnu engang dagsordenen

Afhængighed af næsespray mod forkølelse er et skjult sundhedsproblem, der både belaster den enkelte og i visse tilfælde kan udvikle sig alvorligt. Siden næsespray blev gjort tilgængelig i supermarkederne i 2000, er det årlige salg steget med 2,5 millioner pakker – en udvikling, der vækker bekymring hos Danmarks Apotekerforening.

”Man kan få indtryk af, at næsespray er uskadelig, når det sælges ved kassen i supermarkedet,” påpeger sundhedsfaglig chefkonsulent Helle Jacobsgaard.

Problematikken har igen sat næsespray på dagsordenen i medierne, hvor den blev omtalt bredt.

/ritzau/ DR P1 P4 V2 Ekstra Bladet m.fl. den 29. august

Der er gode sundhedsfaglige argumenter for at udvide vaccinationsprogrammet herhjemme, og det er oplagt at inddrage apotekerne i at vaccinere voksne med tilskud

Jesper Gulev Larsen formand for Apotekerforeningen i debatindlæg bragt i Dagens Pharma den 25. august 2025

Klimaforandringer slår igennem på salget af antihistaminer

Salget af antihistaminer er mere end seksdoblet de seneste 30 år. I 2024 blev der solgt over 95 mio. antihistaminer, viser opgørelse fra Apotekerforeningen først omtalt i foreningens nye nyhedsbrev.

Dagens Pharma den 18.09.2025

Apotekets BREATHOX®

Dokumenteret effekt med mikroniseret salt

Inhalation af mikroniserede saltpartikler lindrer KOL-symptomer

Når hoste eller åndenød får selv almindelige aktiviteter til at føles anstrengende, kan salt gøre en forskel, hvis man lever med en kronisk lungesygdom.

Apotekets BREATHOX® saltinhalator virker lokalt i både øvre og nedre luftveje, og de mikroniserede saltpartikler fremmer rensningen af luftvejene.

Saltet afhjælper irritation og ophobning af slim og gør det lettere at trække vejret – uden brug af systemisk virkende stoffer.

Apotekets BREATHOX® kan anvendes sammen med lægeordineret medicin og kan med fordel anbefales ved hoste, forkølelse eller pollenallergi – og ved symptomer som slim, kradsen i halsen og irritation i luftvejene.

apotekets
viden til forskel

Enhedslisten vil indføre gratis medicin til alle

Ingen borgere skal tvinges til at vælge mellem livsnødvendig medicin og daglige fornødenheder som mad. Det mener Enhedslisten, der har fremlagt et forslag om, at receptpligtig medicin skal være gratis for alle.

Forslaget kommer på baggrund af analyser, der viser, at det nuværende medicintilskudssystem ikke er tilstrækkeligt. Mange borgere har stadig ikke råd til den medicin, deres læge har ordineret. Det bekræftes af erfaringer fra apotekerne, hvor personalet ofte møder patienter, der må gå tomhændede hjem.

Franske apoteker kan nu behandle simple lidelser

I FRANKRIG kan man nu spare en tur til lægen og i stedet henvende sig på apoteket, hvis man for eksempel har ondt i halsen eller symptomer på blærebetændelse. Her kan farmaceuter undersøge og udskrive receptpligtig medicin for mindre lidelser som urinvejsinfektioner, halsbetændelse, små

sår, flåtbid og lette forbrændinger. Ordningen kaldes OSYS og minder om ordningen Pharmacy First, som blandt andet er udrullet i England. På de franske apoteker tilbydes desuden alle vaccinationer i det nationale vaccinationsprogram til personer over 11 år.

Husk

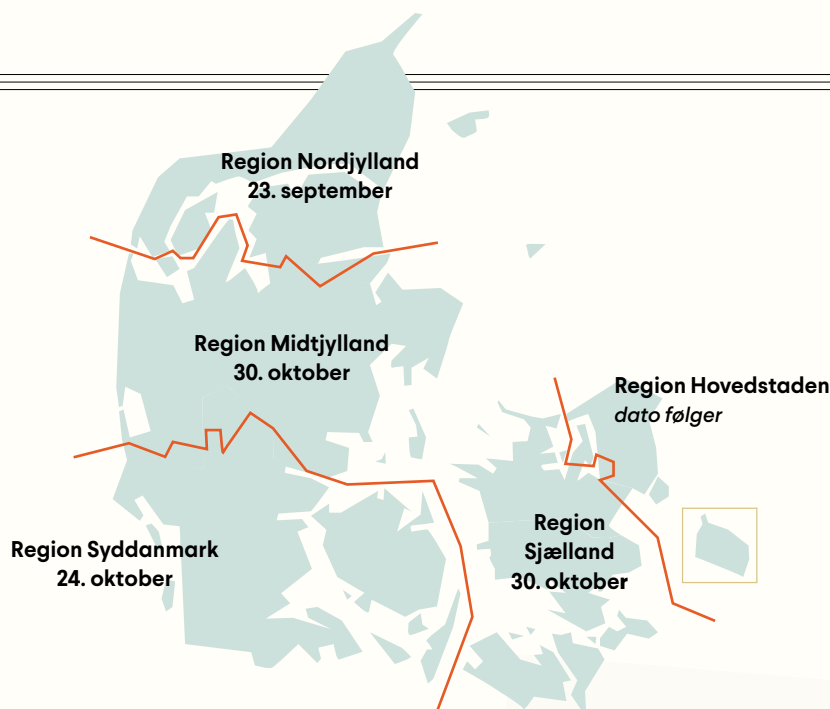
Organdonationsdagen den 11. oktober!

Den 11. oktober markeres Organdonationsdagen, og landets apoteker sætter fokus på vigtigheden af at tage aktivt stilling. Her kan borgere få information

og registrere deres valg – uanset om de ønsker at være organdonor eller ej. Et klart valg kan gøre en stor forskel for pårørende i en svær situation.

Kortet her er sendt til alle apoteker i seneste kampagnekasse.

Workshops skal styrke samarbejde mellem apoteker og sygehusapoteker

I efteråret afholdes workshops med deltagelse af sygehusapoteker og private apoteker i alle fem regioner. Formålet er at styrke det lokale samarbejde og dele

viden om apotekernes ydelser – herunder udlevering af vederlagsfri sygehusmedicin.

Nyt nyhedsbrev fra Apotekerforeningen

Nyheder, tendenser, forbrugstal, analyser, politik og spændende historier fra apotekernes hverdag. Det er noget af det, man kan læse om i Apotekerforeningens nye nyhedsbrev, som går ud til blandt andre journalister og interessenter. Her kan man følge med i stort og småt fra den danske apotekssektor, og sommetider løftes blikket også til udlandet. Nyhedsbrevet bliver udsendt én gang om måneden, og alle er velkomne til at abonnere.

- Man kan tilmelde sig på [Apotekerforeningen.dk](https://www.apotekerforeningen.dk).

Lægemiddelstyrelsen slår alarm om ulovlig medicin

Lægemiddelstyrelsen advarer om stigning i ulovligt salg af falsk medicin i EU, især vægttabs- og diabetemedicin. Salget sker via sociale medier og hjemmesider, ofte fra aktører uden for EU. I år har styrelsen registreret otte sager, hvoraf tre er politianmeldt. Myndighedernes logoer og falske sundhedsanprisninger bruges som lokkemiddel. Styrelsen har lanceret kampagnen "Pas på dig selv, når du køber medicin" og opfordrer borgere til kun at købe receptpligtig medicin på apoteket og altid konsultere en læge.

Pakkeapoteker udvider for at kunne følge med

Rekordmange dosiskunder har fået pakkeapoteker til at hidkalde arkitekter og entreprenører for at udvide pakkerierne. Farmaci har talt med **Glostrup pakkeapotek** og **Holstebro pakkeapotek**, som begge har haft travlt med en omfattende ombygning.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP

Som apoteker skal man bære mange hatte – og i den seneste tid har byggehjælmen været én af dem for Kristian Østergaard Nielsen, som er apoteker på Glostrup Apotek og samtidig driver et af landets i alt 6 pakkeapoteker.

For at følge med i den store stigning i antallet af dosiskunder har han det seneste års tid været i fuld gang med at udvide produktionen. Det betyder, at hans pakkeapotek er flyttet til nye og større lokaler på Avedøre Holme, hvor den helt store ombygning har fundet sted. En ombygning der er lavet i samarbejde med hans apotekskæde.

På nær væggene er hele pakkeapoteket blevet bygget op fra bunden, så det lever op til kravene for en effektiv og moderne dosisproduktion med styr på alt fra effektivitet til hygiejne, ventilation, kvalitet og sikkerhed.

"Med udvidelsen af pakkeapoteket har vi sikret, at vi fortsat kan følge med i den stigende efterspørgsel på dosisdispenseret medicin. Tidligere har kommunerne rejst bekymring i forhold til, hvorvidt vi har kunnet imødekomme den stigende efterspørgsel, men den del er der nu helt styr på, og det er vi glade for," siger Kristian Østergaard Nielsen.

Flere og flere kommuner har nemlig fået øjnene op for dosis-pakket medicin, og det betyder, at antallet af dosiskunder pr. 1 september lå på 64.417, hvilket er rekordhøjt. Sidst man slog rekord var tilbage i 2012, hvorefter der kom et fald.

For at følge med efterspørgslen er man på Glostrup Pakkeapotek gået fra 5 til 8 pakkemaskiner med mulighed for at udvide med op til i alt 12 maskiner.

"Jeg forventer, at efterspørgslen fortsat vil stige, og derfor er

FAKTA:

Pr. 1. september fik **64.417 borgere** deres medicin dosisdispenseret, hvilket er rekordhøjt. Sidst, der var rekord, var i 2012. Herefter sås et dyk i antallet.

Man forventer, at tallet fortsat vil stige, så der i midten af 2027 vil være **85.000** borgere på dosisdispenseret medicin.

MILEPÆL. Pølsevognen var kørt frem for at fejre, at byggeriet af det nye pakkeapotek var godt i gang. Her ses apoteker Kristian Østergaard sammen med Dorte Brix, som er direktør i apotekskæden Apotekerne.

de nye lokaler også fremtidssikret, så vi allerede nu har mulighed for at øge produktionen, når det bliver nødvendigt," lyder det fra Kristian Østergaard Nielsen.

En krævende proces

Selvom han er tilfreds med sin beslutning om at udvide produktionen, så kommer man ikke uden om, at det også har været en ressourcekrævende proces.

"Det har været et omfattende projekt med mange faser, så da Lægemiddelstyrelsen for nylig var forbi for at godkende det nye pakkeri, var det lidt af en milepæl," siger Kristian Østergaard Nielsen, som heldigvis har kunnet trække på erfaringer fra tidligere ombygningsprojekter i forbindelse med Glostrup Apoteks magistrelle produktion, og har haft nogle gode nøgle-

medarbejdere, som har været med til at drive processen.

For at sikre at borgerne fortsat kan få deres dosispakke med medicin, er det planen, at overflytningen til det nye pakkeri skal forløbe over en måneds tid, hvor produktionen langsomt bliver sluset over til det nye pakkeapotek.

Holstebro Pakkeapotek udvider også

I Holstebro har apoteker Birgitte Nørskov Pedersen også haft travlt med at udvide sit pakkeapotek. Udvidelsen er sket løbende, og lige nu er hun i gang med at lave en tilbygning, som gør, at hun på sigt kan gå fra 6 til 8 pakkemaskiner. Hun har desuden investeret i nye og bedre pakkemaskiner, som har en større kapacitet.

PLADS NOK. Det nye pakkeri kan rumme helt op til 12 pakkemaskiner.

MASKINPARK. En af de nye pakkemaskiner ankommer, og er i gang med at blive løftet ind i de nye lokaler på Avedøre Holme.

> "Det har været noget af en rejse. Vores produktion er mere end fordoblet på de seneste tre år, og jeg vil tro, at vores bemanding i pakkeapoteket er steget med omkring 25 %," siger Birgitte Nørskov Pedersen og tilføjer, at det til tider har været svært at følge med.

"Når vi satte produktionen op, oplevede vi, at den næsten blev slugt, inden den var sat i drift, fordi efterspørgslen på dosispakket medicin er steget så hurtigt," siger hun.

Derfor har hun heller ikke været i tvivl om, at udvidelsen af pakkeapoteket var den rigtige løsning.

"Jeg har ikke været så bange for at investere, for jeg kan se, at det er et område, som er i fremgang, og det gør en kæmpe forskel, at man har de rigtige pakkemaskiner, som giver et bedre arbejdsflow," siger hun.

Udleveringsapoteker skal også følge med

Den stigende efterspørgsel på dosispakket medicin kan ikke kun kunne mærkes på pakkeapotekerne, men også på alle udleveringsapotekerne, som skal løbe lidt stærkere for at kunne følge med. Det mærker de også på Birgitte Nørskov Pedersens apoteker.

"Der har da været travlt; især i forbindelse med sommerferien, hvor personalet holder ferie på skift. Men i det store hele får vi det til at fungere," siger hun.

På Glostrup Apotek er Kristian Østergaard Nielsen også opmærksom på, at personalet bliver klædt godt på til opgaven. Der er etableret faste arbejds gange omkring dosis, og så er der 4-5 medarbejdere, som er specialister på området, mens flere af de andre medarbejdere også skal oplæres til at håndtere opgaven.

Skulle Kristian Østergaard Nielsen ønske sig noget, var det, at der var flere muligheder for at substituere medicin, som er i restordre, for eksempel på tværs af styrker, uden lægens indblanding.

"Det er ofte her, vi som apotek ender med at bruge mange ressourcer, så det ville være oplagt at kigge på," siger han.

Til gengæld er han positivt stemt, når det kommer til samarbejdet med læger og kommuner.

"Jeg synes, vi har fået etableret en rigtig god dialog med både læger og kommuner i forhold til håndteringen af dosismedicin. Det er helt afgørende for, at det kan lykkes," siger Kristian Østergaard Nielsen. ●

Søvnbesvær?

Anbefal Sedix Forte®

- lindrer søvnbesvær, så du sover bedre!

- ✓ Søvnbesvær
- ✓ Ingen påvist afhængighed
- ✓ Håndkøbsmedicin

Scan her!

Bestil salgskonsulent til et møde på dit apotek.

NYHED

Sedix forte, filmovertrukne tabletter. (Passiflora incarnata L. herba). Håndkøb. Hver filmovertrukket tablet indeholder 500 mg ekstrakt, som tørretrakt af passionsblomst, urt. Traditionelt plantelægemediel til lindring af milde symptomer på mental stress såsom nervøsitet, bekymring eller irritabilitet og søvnbesvær. Er alene baseret på traditionel anvendelse, dvs. erfaringer med anvendelse kendt gennem længere tid. Dosering Voksne og unge fra 12 år: Til lindring af forbigående mental stress: 1 til 2 tabletter dagligt. Til hjælp ved søvnbesvær: 1 tablet om aftenen, ½ time før sengetid. Ved behov kan endnu 1 tablet tages senere. Doseringen kan øges efter din læges eller apotekets anvisning (højst 3 tabletter pr. dag). Børn: Bør ikke anvendes til børn under 12 år. Hvis symptomerne forværres eller fortsat er til stede efter 2 ugers behandling, bør du kontakte lægen eller apotekspersonale. Tag ikke Sedix Forte, hvis du er allergisk over for passionsblomst eller et af de øvrige indholdsstoffer i dette lægemiddel. Kontakt lægen, hvis du får det værre, eller hvis du ikke får det bedre i løbet af 14 dage. Anvendelse af Sedix forte kan ikke anbefales til gravide og ammende. Bivirkninger Ingen kendte. Hvis du oplever bivirkninger, bør du tale med din læge eller apotekspersonale. Pakningsstørrelser: 28 stk filmovertrukne tabletter. Læs omhyggeligt vejledningen i indlægssedlen eller på pakningen. For mere information: Sana Pharma Medical ApS, www.sanapharma.dk og www.medicin.dk Baseret på indlægssedlen: 10.2024. SEF2509HQ

Kronisk forstoppelse og fækalom

Gangiden® og Gangiden® Neutral kan anvendes som behandling af kronisk forstoppelse, ved at øge tarmindeholdets volumen og dermed motiliteten i colon via neuromusculære baner¹.

Sådan anvendes Gangiden® og Gangiden® Neutral¹

Indholdet i et brev opløses i vand og kan drikkes med det samme, eller opbevares tildækket på køl i 24 timer.

Kronisk forstoppelse

Voksne og børn fra 12 år:

1 enkelt-dosisbrev 1-3 gange i døgnet.

Behandlingen bør normalt højst vare to uger, men kan gentages

Gangiden® og Gangiden® Neutral¹

- Kan anvendes ved graviditet og amning
- Letter tømning af tarmen

Forstoppelse med hård, indeklemt afføring (fækalom)

Voksne og børn fra 12 år:

8 enkelt-dosisbreve i løbet af 6 timer

Produktinformation Gangiden®, Gangiden® Neutral pulver til oral opløsning

Et brev indeholder aktive stoffer i følgende kvantitative sammensætning: Macrogol 3350 13,125 g, Natriumchlorid 0,3507 g, Natriumhydrogencarbonat 0,1785 g, Kaliumchlorid 0,0466 g. **Efter rekonstitution med 125 ml vand svarer brevets indhold af elektrolytter til:** Natrium 65 mmol/l, Chlorid 53 mmol/l, Hydrogencarbonat (bicarbonat) 17 mmol/l, Kalium 5 mmol/l.

Anvendelse: Til behandling af kronisk obstipation. Gangiden®, Gangiden Neutral® er også effektivt til behandling af fækalom, defineret som refraktær obstipation med fækal ophobning i rectum og/eller colon hos voksne, unge og ældre. **Dosering og indgivelsesmåde:** Kronisk obstipation: En behandling af kronisk obstipation med Gangiden®, Gangiden Neutral® må normalt ikke overstige 2 uger, men kan om nødvendigt gentages. Voksne, unge og ældre: 1-3 breve dagligt fordelt på flere doser afhængigt af individuel respons. Ved langvarig brug kan dosis reduceres til 1 eller 2 breve dagligt. Børn under 12 år: Gangiden®, Gangiden Neutral® bør ikke anvendes til børn under 12 år. Fækalom: Behandlingen med Gangiden®, Gangiden Neutral® mod fækalom overstiger normalt ikke 3 dage. Voksne, unge og ældre: Den daglige dosis er 8 breve, der alle bør indtages i løbet af en periode på 6 timer. Børn under 12 år: Brug er frarådet. Nedsat kardiovaskulær funktion: Ved behandling af fækalom bør dosis inddeles således, at der ikke tages mere end to breve i timen. Nedsat nyrefunktion: Det er ikke nødvendigt at justere dosis ved behandling af obstipation eller fækalom. Administration: Brevets indhold opløses i 125 ml vand. I forbindelse med brug mod fækalom kan der opløses 8 breve i 1 liter vand. **Kontraindikationer:** Intestinal perforation eller obstruktion på grund af strukturelle eller funktionelle forstyrrelser i tarmvæggen, ileus, svære inflammatoriske tarmsygdomme, såsom Crohns sygdom og colitis ulcerosa og toksisk megacolon. Overfølsomhed over for de aktive stoffer eller over for et eller flere af hjælpestofferne. **Særlige advarsler og forsigtighedsregler vedrørende brugen:** Væskeindholdet af Gangiden®, Gangiden Neutral®, når det er rekonstitueret med vand, erstatter ikke sædvanligt væskeindtag, og et passende væskeindtag bør opretholdes. Diagnosen fækalom/fækal ophobning i rectum bør bekræftes ved fysisk eller radiologisk undersøgelse af rectum og abdomen. Ved tilfælde af diarre bør der tages særligt hensyn til patienter, som er i øget risiko for forstyrrelser i væske- og elektrolytbalancen (fx ældre, patienter med nedsat lever- eller nyrefunktion eller patienter, som tager diuretika) og elektrolytkontrol bør overvejes. Hvis patienten får symptomer, der tyder på forstyrrelser i elektrolyt- eller væskebalancen (fx ødem, åndenød, tiltagende træthed, dehydrering, hjerteinsufficiens), skal behandlingen med Gangiden®, Gangiden Neutral® straks seponeres, patienten skal have målt elektrolytter og have passende behandling for eventuelle anomalier. Hos personer med synkebesvær, der har brug for at tilføje fortykningsmidler for at sikre et passende indtag, bør interaktioner tages i betragtning. Iskæmisk colitis: Tilfælde af iskæmisk colitis, herunder alvorlige tilfælde, er efter markedsføring rapporteret hos patienter, der er blevet behandlet med macrogol til tømning af tarmen. Macrogol bør anvendes med forsigtighed hos patienter med kendte risikofaktorer for iskæmisk colitis eller i tilfælde af samtidig anvendelse af stimulerende laksantia (fx bisacodyl eller natriumpicosulfat). Patienter med pludselige mavesmerter, rektal blødning eller andre symptomer på iskæmisk colitis bør undersøges omgående. Dette lægemiddel indeholder 188 mg natrium pr. brev, svarende til 9,4 % af den WHO anbefalede maksimale daglige indtagelse af 2 g natrium for en voksen. Gangiden®, Gangiden Neutral® anses som "højdosis" natrium. Dette skal især tages i betragtning hos patienter, der er på natrium- eller saltfattig diæt. Dette lægemiddel indeholder 0,6 mmol (eller 24,4 mg) kalium pr. brev. Hertil skal der tages hensyn for patienter der får kaliumfattig diæt. Citron- og limearomastoffet i Gangiden® indeholder 0,8 mg sorbitol (E420) pr. brev. **Interaktion med andre lægemidler og andre former for interaktion:** Absorptionen af andre lægemidler kan være midlertidigt reduceret, idet Gangiden®, Gangiden Neutral® øger den gastrointestinale transitshastighed. Gangiden® kan muligvis forårsage en interaktiv effekt, hvis det bruges sammen med stivelsesbaserede fortykningsmidler beregnet til mad. Macrogol modvirker stivelsen fortykkende effekt. Dette bevirker at opløsninger, der skal forblive tyktflydende til personer med synkebesvær, bliver tyndtflydende. Der foreligger isolerede rapporter om nedsat virkning ved samtidig administration af visse lægemidler, fx antiepileptika. Derfor bør der ikke tages andre orale lægemidler i en time før og en time efter indtagelse af Gangiden®, Gangiden Neutral®. **Graviditet og amning:** Gangiden®, Gangiden Neutral® kan anvendes under graviditeten og kan anvendes hos kvinder, der ammer. **Bivirkninger:** De hyppigste bivirkninger er gastrointestinale gener. Disse reaktioner kan indtræde som følge af udvidelse af indholdet i mave-tarm-kanalen og øget motilitet på grund af de farmakologiske virkninger af Gangiden®, Gangiden Neutral®. Mild diarre responderer som regel på dosisreduktion. Gastrointestinale bivirkninger omfatter mavesmerter, diarre, opkastning, kvalme, dyspepsi, abdominal udspiling, borborygmi, flatulens og anorektal irritation. Andre bivirkninger: Allergiske reaktioner inklusive anafylaktisk reaktion, dyspnø og hudreaktioner såsom angioødem, urticaria, pruritus, udslet og erytem, dehydrering, elektrolytforstyrrelser, (hypokaliæmi, hyponatriæmi, hyperkaliæmi), hovedpine, perifer ødem. **Overdosering:** Voldsom udspiling eller svære smerter kan behandles med nasogastrisk aspiration. Udalt væsketab som følge af opkastning eller diarre kan nødvendiggøre korrektion af elektrolytforstyrrelser. **Udlevering:** HF. **Tilskud:** Ikke tilskudsberettiget. **Pakninger:** Gangiden®, Gangiden Neutral® pulver til oral opløsning 10 breve, 20 breve, 50 breve og 100 breve. **Pris:** Ikke fast pris. **Produktinformationen er afkortet i forhold til Lægemiddelstyrelsens produktresuméer for Gangiden® dateret 14. juli 2022 og Gangiden Neutral® dateret 14. juli 2022. Produktresuméerne kan vederlagsfrit rekvireres hos:** Sandoz A/S, Edvard Thomsens Vej 14, 2300 København S, Tlf. 63 95 10 00 NR2411144894

Arbejdsmiljø på apotekerne i bedring, men indsatser stadig nødvendige

Arbejdsmiljøet på landets apoteker er blevet bedre siden seneste målinger, viser ny trivselsundersøgelse blandt alle medarbejdergrupper på apotekerne. Især ledelsen vurderes mere positivt. Samtidig peger undersøgelsen på, at der fortsat er behov for fælles indsatser.

AF: TRINE GANER

Det går den rigtige vej med trivslen på landets apoteker. En undersøgelse gennemført af Farmakonomforeningen, Pharmadanmark og Apotekerforeningen viser generel fremgang i trivslen blandt de ansatte i sektoren sammenlignet med undersøgelser fra 2022 og 2023.

Som noget nyt er farmakomelever og ikke-apoteksfaglærte også spurgt denne gang, og undersøgelsen giver dermed et bredere billede af arbejdsmiljøet på apotekerne end de tidligere undersøgelser. Et billede, der viser forbedringer på flere områder, særligt i vurderingen af ledelsesniveauet på apotekerne, og især når man ser på farmakonomelevs vurdering.

Det glæder formand for Apotekerforeningen Jesper Gulev Larsen, fordi det tyder på, at de kompetenceudviklingstiltag og coachingtilbud, der er igangsat i de sidste par år, har haft en effekt.

"Det glæder mig at se, at indsatsen har båret frugt. Det er positivt, at så mange ledere i sektoren, både apotekere, souschefer og mere uformelle ledere, har gjort brug af tilbuddene lige fra souschefuddannelsen over generationsledelse til feedbackkurset. Det er positivt, at sektoren har bakket op om indsatsen for at forbedre trivslen på dette område," siger Jesper Gulev Larsen.

Færre skemaændringer

Også i forhold til arbejdstilrettelæggelsen er der sket fremskridt. Særligt farmakonomerne oplever færre skemaændringer, hvilket bidrager til en mere stabil og forudsigelig arbejdsdag. Udviklingen sker dog fra et lavt udgangspunkt, og der er behov for at fastholde den positive tendens i de kommende år, understreger Jesper Gulev Larsen.

"Selv om der er tale om en positiv udvikling på afgørende områder, er det oplagt, at vi skal fortsætte med disse indsatser. Vi skal til stadighed arbejde med ledelse og arbejdstilrettelæg-

TRIVSEL. Det går bedre med arbejdstilrettelæggelsen, og ledelsen på apotekerne vurderes bedre sammenlignet med tidligere undersøgelser. Undersøgelsen peger også behov for nye indsatser.

Medarbejderne på billedet er ikke relateret til den aktuelle undersøgelse.

Om undersøgelsen

Gennemført før sommerferien 2025

Farmakonomforeningen, Pharmadanmark og Apotekerforeningen har gennemført undersøgelsen i fællesskab

Fokusområder er ledelse, arbejdstilrettelæggelse, medarbejderinddragelse og kundeadfærd

Inkluderer farmakonomer, farmakomelever, farmaceuter og ikke-apoteksfaglærte

Undersøgelsen følger op på VIVE-rapporten, gennemført blandt farmakonomer i 2022, og Wilke-rapporten, gennemført blandt farmaceuter i 2023

Vi skal hver dag passe på vores medarbejdere, og vi skal ikke acceptere dårlig opførsel eller sprogbrug fra kunder

Jesper Gulev Larsen

formand for Apotekerforeningen

gelse, da det er afgørende brikker i trivslen i sektoren,” siger han.

Og i det hele taget er arbejdet langt fra færdigt. Undersøgelsen peger nemlig også på en række områder, der kræver fokus i den kommende tid, hvis arbejdsmiljøet skal forbedres yderligere.

Blandt andet oplever farmakonomeleverne et højere stressniveau end deres kolleger, og halvdelen af farmakonomeleverne føler ikke, at deres forslag bliver behandlet seriøst af ledelsen.

Derudover er der stor utilfredshed med efteruddannelsesmuligheder og kompetenceudvikling – især blandt farmaceuterne.

Kundernes adfærd påvirker arbejdsmiljøet

Endelig påvirker kundernes sprogbrug og adfærd i skranken medarbejderne. Mange oplever stadig chikane og grim tale fra kunder. Et problem, som Apotekerforeningen har søgt at imødegå med en ”tal pænt”-kampagne, der blev godt modtaget på apotekerne. Måske er der, ifølge formanden, behov for igen at sætte fokus på problemet.

”Vi skal hver dag passe på vores medarbejdere, og vi skal ikke acceptere dårlig opførsel eller sprogbrug fra kunder. Vi vil derfor overveje, om kampagnen skal gentages, eller om der skal søsættes et tilsvarende initiativ,” siger Jesper Gulev Larsen.

Næste skridt

De tre sekretariater bag undersøgelsen vil nu arbejde videre med resultaterne. Der skal dykkes ned i tallene, og der kan blive tale om nye analyser, hvor svar krydses for at afdække sammenhænge og mulige indsatsområder. ●

KUN FOR SUNDHEDSPERSONALE

Fødevarer til særlige medicinske formål til ernæringsmæssig håndtering af sygdomsrelateret reflux. Skal anvendes under lægelig overvågning.

Grøn ordination:
godkendt til tilskud
til ernæringsmæssig
håndtering af
sygdomsrelateret
reflux

Tre vigtige ingredienser til ernæringsmæssig håndtering af sygdomsrelateret reflux:

100%
VALLEPROTEIN

STIVELSE

MÆLKESYRE-
BAKTERIER

Find mere information på
www.nestlenutrition-medical.dk

VIGTIGT: Vi mener, at modermælk er den ideelle ernæringsmæssige start for babyer, da modermælk giver en afbalanceret ernæring og beskyttelse mod sygdom for en baby. Vi støtter fuldt ud Verdenssundhedsorganisationens (WHO) anbefaling om fuld amning af barnet de første seks måneder efterfulgt af introduktion af supplerende fødevarer med tilstrækkelig ernæringsmæssigt indhold sideløbende med amning op til to års alderen. Vi anerkender også, at amning ikke altid er en mulighed på grund af visse medicinske tilstande. Forældre bør kun give fødevarer til særlige medicinske formål til spædbarn under opsyn af sundhedspersonale og efter grundig overvejelse af alle ernæringsmuligheder, inklusiv amning. Fortsat brug skal vurderes af sundhedspersonalet i forhold til de fremskridt barnet viser og under hensyntagen til eventuelle sociale og økonomiske konsekvenser for familien. Fødevarer til særlige medicinske formål skal altid tilberedes, anvendes og opbevares som anvist på etiketten for at undgå at skade barnets helbred.

Nestlé Danmark A/S
Kay Fiskers Plads 10
2300 København S
nan@dk.nestle.com

Nestlé
Baby & you
Medical

Apotekerne vil være nøglespillere i fremtidens vaccinationsindsats

Selvom apotekerne ikke er en del af regionernes vaccinationsprogram for influenza og covid-19 i år, spiller de stadig en aktiv rolle i vaccinationsindsatsen – og potentialerne for at udnytte apotekets tilgængelighed er langt større. Farmaci har bedt Apovac-direktør **Tina Hoby Andersen** give en status på, hvor apotekerne er og gerne vil hen, når det kommer til vaccination.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP

Arets vaccinationssæson for influenza og covid-19 er skudt i gang, men uden de køer på apotekerne, som man så i 2023 og årene før det. For andet år i træk er det Danske Lægers Vaccinationsservice, der har vundet regionernes udbud om at vaccinere ældre og sårbare. Men det betyder ikke, at apotekernes rolle som vaccinatorer er udspillet, understreger Tina Hoby Andersen, administrerende direktør i vaccinationsselskabet Apovac. Tværtimod.

"Vi arbejder fortsat på, at apotekerne bliver borgernes foretrukne vaccinationssted. Vi ved, at apotekerne med deres nærhed og høje tilgængelighed kan være med til at øge tilslutningen til en række vaccinationer," siger hun.

Man kan blive influenzavaccineret på apotek mod egenbetaling, og apoteker-

ne er i gang med at vaccinere medarbejdere i de flere hundrede virksomheder, som har indgået virksomhedsaftaler.

"Influenzavaccinationen tilbydes mod betaling på mere end 245 apoteksenheder fordelt i hele landet. Og der er stor interesse fra virksomheder, som gerne vil tilbyde deres medarbejdere vaccinationen, så de er beskyttet mod influenza," siger Tina Hoby Andersen.

Derudover oplever Apovac stigende efterspørgsel på andre typer vaccinationer – særligt mod HPV, stivkrampe og helvedesild. Disse tilbydes i dag på 163 apoteker landet over mod betaling.

Rejsevaccinationer i vækst

Også rejsevaccinationerne er i fremgang. Den 2. september kunne Rejseapoteket.

dk fejre ét års jubilæum, og efterspørgslen er steget støt siden lanceringen af sitet.

"Vi har oplevet en stor stigning i efterspørgslen på rejsevaccinationer, og antallet af borgere, som er mødt op på apoteket for at blive klar til afrejse, er steget måned for måned," siger Tina Hoby Andersen.

For at gøre tilbuddet endnu mere tilgængeligt har Apovac for nylig sænket aldersgrænsen for rejsevaccinationer fra 9 til 3 år, så hele familien kan blive vaccineret samlet. Indtil videre deltager 22 apoteker i initiativet.

"Vi arbejder hele tiden på at højne vores services, så det bliver endnu lettere for borgerne," siger Tina Hoby Andersen.

Apotekets tilgængelighed skal udnyttes

Et andet område, som Apovac lige nu har fokus på, er arbejdet for, at apotekerne skal spille en større rolle i at vaccinere ældre og risikogrupper med klausureret tilskud, samt unge mænd, der er omfattet af catch-up-programmet for HPV-vaccination.

I dag er det gratis for de målgrupper at blive vaccineret hos egen læge, mens de på apoteket skal betale et mindre gebyr for at blive vaccineret mod for eksempel pneumokok, RS Virus eller helvedesild.

Hvis myndighederne inddrog apotekerne, så borgere i målgruppen kunne få vaccinationen på apoteket, på samme vilkår som hos lægen, ville mange flere, ifølge Tina Hoby Andersen, blive vac-

cineret og dermed være beskyttet mod sygdom.

"Vi ved, at tilgængelighed er en af de vigtigste faktorer for at øge tilslutningen til vaccinationer," siger hun og peger på, at mange ældre og kronikere allerede kommer jævnligt på apoteket for at hente medicin.

Samfundsøkonomisk gevinst

Og vaccinationer har ikke bare en personlig, men også en samfundsøkonomisk gevinst, understreger hun.

"Når patienter med eksempelvis KOL bliver vaccineret mod lungebetændelse, nedsætter man blandt andet antallet af indlæggelser. Det gør en positiv forskel, både for den enkelte og for samfundet," siger hun

Hun understreger, at det ikke handler om at tage opgaven fra de praktiserende læger, men om at give borgerne valgfrihed og bedre adgang og sikre, at flere bliver vaccineret.

"Borgerne har stor tillid til apotekerne og vil gerne vaccineres der. For ældre og sårbare er det trygt, at de kender personalet på deres lokale apotek", siger Apovac-direktøren og bekræfter i forlængelse af det, at man arbejder på, at apotekerne igen bliver en del af regionernes indsats for vaccination mod influenza og covid-19 i 2026.

"Selvfølgelig gør vi det. Det giver så god mening, at apotekerne løfter denne opgave," slutter Tina Hoby Andersen. ●

Internationalt: Flere apoteker vaccinerer

Apoteker spiller en voksende rolle i vaccinationsindsatser verden over. I dag kan borgere i 60 lande blive vaccineret på apoteket – mod blot 11 lande for fem år siden.

Vaccination har i mange lande banet vejen for, at apoteker også tilbyder andre sundhedsydelser.

Danmark og Irland blev fremhævet som "best in class", da begge lande i 2023 som de eneste levede op til WHO's anbefaling om en vaccinationsrate på 75 % blandt borgere over 65 år.

Det kom frem på årets FIP-kongres.

Vi ved, at tilgængelighed er en af de vigtigste faktorer for at øge tilslutningen til vaccinationer

Tina Hoby Andersen
direktør i Apovac

Hvad tager vi med hjem fra årets FIP-kongres?

3.455 farmaceuter og forskere fra 121 lande var i starten af september samlet i Bella Center i København til den 83. FIP kongres.

FIP-kongressen er et overflødhedshorn af indtryk, viden, erfaringer og møder.

På de kommende sider kommer du med ud i verden og fåret kig ind i de nyeste tendenser inden for farmaci og apotek, som blev præsenteret og diskuteret på årets FIP-kongres.

AI på FIP: Mange visioner, men få konkrete eksempler

Kunstig intelligens vil på sigt få afgørende indflydelse på apotekerne, men der er et stykke vej endnu, før potentialerne realiseres. Ny FIP-erklæring skal sikre fælles grundlag for implemtering af AI-løsninger og adresserer både etiske rammer og farmaceutiske værdier

AF: MERETE WAGNER HOFFMANN OG TRINE GANER
ILLUSTRATION: GENERERET VIA AI

Det skorter ikke på spændende muligheder og visioner om brugen af AI (Artificial Intelligence) i den primære apotekssektor. Men indtil videre er det småt med konkrete eksempler. Så kort kan den megen omtale af AI, der var et af de helt store temaer på FIP kongressen, opsummeres.

Samtidig må man konstatere, at emnet optager mange, og at potentialet er stort – især i sygehussektoren og inden for lægemiddelindustrien.

”AI har allerede transformeret farmaceuternes arbejde fra at automatisere rutineopgaver til at understøtte mere avancerede kliniske beslutninger – og ovenikøbet opdagelsen af nye lægemidler,” sagde FIPs vicepræsident Lars-Åke Söderlund, der er formand for FIP Technology Advisory Group.

Ikke erstatte, men styrke

En gennemgående pointe på konferencen var, at apotekernes medarbejdere ikke skal erstattes af AI men i stedet styrkes af AI-værktøjerne. AI skal være rådgivningsstøtte og gøre medarbejderne i stand til i endnu større grad at rådgive og vejlede deres kunder.

Hele lørdagen, før FIP-konferencen gik i gang, var helliget oplæg om digitalisering. Her påpegede professor Timothy Aungst fra Massachusetts, at der kommer flere og flere informationer, som man som medarbejder på et apotek skal have kendskab til. Det gælder både nye medicinpræparater, behandlinger og vejledninger.

”Det er ikke en udvikling, som ser ud til at stoppe, og AI kan være et stærkt værktøj til at bistå apoteksmedarbejderen med at håndtere alle disse mange informationer,” sagde han.

Det drejer sig ikke kun om den øgede mængde specialiserede lægemidler, som man må forvente, når AI gør udviklingen af nye lægemidler mere innovativ og effektiv. Det gælder også inden for pharmacovigilance, hvor AI vil kunne se bivirkningsmønstre længe før man ellers ville opdage dem.

Menneskelig kontakt er stadig afgørende

Fra flere sider blev det også påpeget, at den menneskelige kontakt med patienten stadig er afgørende – ikke mindst, når teknologien rykker ind. Faktisk mener Kailash Swarna, der arbejder for konsulenthuset Accenture i USA, at farmaceuternes rolle nu bliver vigtigere end nogensinde.

”Farmaceutisk omsorg bliver afhængig af korrekte data. Og >

MENNESKE VS. MASKINE. Farmaceuterne får en vigtig rolle i at validere data og sikre, at der er tillid til rådgivningen på apoteket. Derfor bliver mennesker vigtigere end nogensinde, når AI rykker ind, lød budskabet i flere af indlæggene om AI på FIP-kongressen.

- > det bliver farmaceutens opgave at validere disse data og sikre, at de bliver brugt korrekt. Det vil kræve nye færdigheder,” sagde han.

Af de få helt konkrete eksempler på brug af AI i apotekssektoren var en AI-genereret avatar eller træningsrobot, hvor farmaceuter og andre sundhedsprofessionelle kan træne i sundhedsfaglig rådgivning. Den er udviklet af det australske firma Audirie, og ved at bruge den kan farmaceuten træne konkrete scenarier. Her præsenterer træningsrobotten alle tilgængelige data på en overskuelig måde og hjælper dermed farmaceuten med at træffe informerede beslutninger og korrekt rådgivning.

Etikken skal være på plads

AI rummer imidlertid ikke blot enorme muligheder for sundhedssektoren. Den rejser også en række etiske problemer og mulige risici. For hvad nu, hvis man i brugen af AI kommer til at afsløre personlige oplysninger om en patient? Hvad hvis

man ukritisk videregiver information genereret af AI på et fejlagtigt grundlag? Og hvad hvis AI reproducerer en bias, der er racistisk eller ikke ligestillet mellem kønnene?

Den problematik har FIPs council (generalforsamling) adresseret i den erklæring om brugen af AI i apotekssektoren, som man vedtog i forbindelse med konferencen. Her giver FIP anbefalinger til AI's rolle i farmaci, så man sikrer, at AI-værktøjer bruges til at øge produktiviteten og forbedre plejen i overensstemmelse med den farmaceutiske professions værdier, og så det er til gavn for patienter og sundhedssystemer.

”Erklæringen fremhæver, hvordan AI-teknologier kan øge effektiviteten, forbedre medicinsikkerheden og personliggøre plejen. Med erklæringen understreges det, at implementering af AI skal være underlagt robust regulering og klare etiske rammer,” udtaler Lars-Åke Söderlund i forbindelse med offentliggørelsen. ●

Stort tema om AMR på fip

Farmaceuter spiller nøglerolle i bekæmpelsen

ANTIMIKROBIEL RESISTENS (AMR) er blandt en af de mest presserende sundhedsudfordringer globalt, og løsninger kræver samarbejde på tværs af landegrænser, sektorer og professioner. På den baggrund havde Pharmadanmark bidraget til planlægningen af en hel dag om emnet på årets FIP-kongres.

Indenrigs- og sundhedsminister Sophie Løhde åbnede dagen med en klar opfordring til internationalt samarbejde og understregede farmaceuters centrale rolle:

”Jeres rolle som farmaceuter og life science-professionelle er afgørende. Vi har brug for jeres ekspertise,” lød det fra ministeren.

Udover de faglige indlæg bød dagen på paneldebat med deltagelse af blandt andre formændene for Apotekerforeningen og Pharmadanmark, Jesper Gulev Larsen og Stine Hasling Mogensen. Og her var budskabet, at også apoteket spiller en rolle.

”Apotekerne skal påpege det, hvis de ser uhenigtsmæssig udskrivning af antibiotika,” lød opfordringen fra Rasmus Prior Gjesing fra WHO Europe, mens Michele Cecchini, fra OECD, foreslog at lade apoteker kvikteste og derigennem tjekke, om borgeren faktisk har brug for antibiotika.

Dagen kulminerede med underskrivelsen af en fælles AMR-deklARATION, hvor 80 organisationer, herunder Apotekerforeningen, forpligtede sig til konkrete indsatser mod antibiotikaresistens. Dekla-

rationen omfatter blandt andet støtte til globale partnerskaber, fremme af vaccination og rationel brug af antimikrobielle midler baseret på evidens.

Apoteksørkner breder sig i USA

I USA LUKKER APOTEKER i et alarmende tempo, og det skaber såkaldte *pharmacy deserts*. Og det er et problem, for i de områder står befolkningen uden adgang til både medicin og sundhedsfaglig rådgivning.

Ifølge dr. Michael Hogue, direktør for American Pharmacists Association, er det ikke bare et spørgsmål om logistik, men om livskvalitet og omsorg. Det fortalte han på FIP-kongressen.

“Når et apotek lukker, mister du ikke bare adgang til medicin. Du mister adgang til omsorg,” sagde Hogue på FIP-kongressen, hvor han gav et interessant indblik i et amerikansk sundhedssystem under massivt pres.

På landsplan må 3-4 apoteker dreje nøglen om dagligt, og siden 2010 er næsten hvert tredje amerikanske apotek lukket. Lukningerne rammer ikke kun i land-

områderne. Også i byerne lukker apoteker som følge af blandt andet vanskelige økonomiske vilkår.

Samtidig kæmper apotekerne med mangel på personale. Mange farmaceuter søger mod medicinalindustrien, og der er desuden stor mangel på en anden gruppe af medarbejdere, nemlig apoteksteknikere. Det lægger ekstra pres på de tilbageværende medarbejdere.

Midt i udfordringerne ser Hogue dog også muligheder. Kunstig intelligens har potentiale til at blive brugt til at identificere patienter med behov for rådgivning og til at forbedre arbejdsgange og sikkerhed på apotekerne.

American Pharmacists Association arbejder desuden politisk for at få farmaceuters ydelser anerkendt og dækket under Medicare. Målet er at sikre bedre adgang til sundhedspleje.

Britiske apoteker skal være bæredygtige

HVORDAN BLIVER APOTEKET en aktiv spiller i den grønne omstilling?

Det spørgsmål har man et bud på i England, hvor Wing Tang fra Royal Pharmaceutical Society præsenterede Greener Pharmacy Toolkit, som er et nyt initiativ, der skal hjælpe de engelske apoteker med at tage ansvar for deres miljøaftryk og samtidig styrke deres omdømme.

Værktøjet, der er udviklet af Royal Pharmaceutical Society i samarbejde med NHS England og Greener NHS, er gratis tilgængeligt for sygehusapoteker og for apoteker i primærsektoren. Det er et digitalt værktøj, hvor apotekerne svarer på en række spørgsmål og derigennem arbejder sig frem mod en bæredygtighedsakkreditering i bronze, sølv eller guld. Akkrediteringen kan bruges til at synliggøre apotekets grønne indsats over for både patienter og samarbejdspartnere.

Implementeringen er stadig i en pilotfase, og indtil videre har 230 apoteker, ifølge

Wing Tang, udfyldt værktøjet. Incitamentet er i første omgang primært branding. Forventningen er, at forbrugerne med tiden vil efterspørge grønne apoteker, og at NHS vil stille krav.

Værktøjet bygger på en omfattende guide, der dækker seks områder:

- personale
- klinisk praksis
- drift og strategi
- ressourceforbrug
- it
- transport

Det er designet til at være let at gå til og skal kunne integreres i den daglige drift uden at gå på kompromis med patientsikkerheden.

Budskabet fra oplægget var klart: Apoteker og farmaceuter har en vigtig rolle i den grønne omstilling, og der findes konkrete værktøjer til at komme i gang. Som Wing Tang formulerede det:

“Ikke at gøre noget er ikke en mulighed”.

Læs mere om Greener Pharmacy Toolkit på www.rpharms.com/greenerpharmacy

Tog du den forkerte vej? Så lad os få dig tilbage på sporet

Føler du dig fastlåst med din nuværende lagerrobot? Har du investeret i automatisering kun for at finde ud af, at det ikke lever op til dine forventninger? Så er du ikke alene. Mange apoteker har taget springet til automatisering, blot for at stå over for uventede udfordringer og ineffektivitet.

Men sådan behøver det ikke at være. Hos BD Rowa er vi specialiseret i at lette din automatiseringsproces. Vores robotløsninger til apoteker er designet, så de kan integreres problemfrit i jeres arbejdsgange, forbedre effektiviteten — og dermed øge kundetilfredsheden.

Scan QR-koden
for at se mere!

bd.com/rowa

Oplev forskellen med BD Rowa

Hos BD Rowa imødekommer vi det enkelte apoteks unikke behov. Vores avancerede lagerrobotter drejer sig ikke kun om automatisering, men om at forvandle dit apotek til et centrum for effektivitet og ekspertise.

Vigtigste fordele:

- **99,9 % pålidelighed***: Bevidnet af over 250 installationer i Danmark.
- **Hurtig dispensering**: Oplev fordelene ved hurtig dispensering inden for få sekunder.
- **Fleksibel finansiering**: Med BD Rowa™ CleverPay betaler du 25 % i udbetaling og resten over 60 måneder.
- **Hurtig service**: Vores serviceteknikere er altid i nærheden, så du ikke skal vente i flere dage.
- **Dedikeret intern service**: Alle serviceteknikere er en del af vores dedikerede team.
- **Proaktiv overvågning**: Vores robotter overvåges løbende for fejl, hvilket sikrer din drift.

* Beregningen er baseret på "Alvorsgrad 1"-serviceanmodninger for vores 14.000 installerede robotter.

Thomas Lacentra
Commercial Lead
MMS Rowa DRI
+45 2199 3860
thomas.lacentra@bd.com

Scan QR-koden for at bestille
en gratis konsultation og
udnytte vores eksklusive tilbud!

Becton Dickinson Dispensing Denmark A/S, Lyskær 3EF, 1, Denmark, 2730 Herlev
Email: rowa-uk@bd.com, bd.com/rowa

BD Rowa™

Posters fra danske apoteker

Der var hele **37 posters** fra og om danske apoteker på årets FIP-kongres.

Se det imponerende arbejde fra de mange engagerede danske deltagere på de kommende sider

Min hverdag på apotek

Hvad er undersøgt?

Projektet gennemførtes af Netværk for Udvikling af Apotekspraksis (NDPP). Formålet var at undersøge, hvordan apoteks-personale oplever deres daglige arbejde gennem foto og tekst. Vi fik 126 registreringer, fordelt på 55 deltagere. Vi fik input fra studerende, farmakonomer og farmaceuter fra hospital for apotek.

Konklusion

Resultaterne viste, at der er en stærk faglig stolthed og et stort ønske om at hjælpe patienterne med at håndtere deres medicin. Endvidere så vi gode eksempler på godt arbejdsmiljø.

Rossing CV, udviklingschef, Pharmakon (billedet)

Bendixen S, apoteker, København Sønderbro Apotek

Servillieri K, apoteker, Firklover Apotek

Christensen G, farmakonom, Randers Jernbane Apotek

Linde TO, farmaceut, Vejen & Egtved Apotek

Graabæk T, seniorforsker, Apotekets Forskningsenhed, Odense Hospital

Nørgård LS, professor, Københavns Universitet

Husted GR, udviklingskonsulent, Pharmakon

Barrierer og forventninger hos farmakonomerne på Randers Jernbane Apotek forud for afholdelse af medicinsamtaler

Hvad er undersøgt?

Vi har undersøgt, hvilke barrierer og forventninger farmakonomerne har i forhold til at afholde medicinsamtaler. Vi undersøgte også apotekerens forventninger til farmakonomerne.

Konklusion

Farmakonomerne svarede, at deres barrierer bedst kunne afhjælpes gennem undervisning og træning samt faglig opdatering. Dette understøttes via det undervisningsforløb, der er krav om fra myndighedernes side. Efter fremlæggelse af resultaterne, vil 73 % af farmakonomerne gerne uddannes.

Carina Staal, farmakonom, Randers Jernbane Apotek (til venstre)
Gitte Christensen, farmakonom, Randers Jernbane Apotek (til højre)

Patienters holdning til elektroniske indlægssedler

Hvad er undersøgt?

I foråret 2024 uddelte farmaceutstuderende på studieophold fra Københavns Universitet et spørgeskema til patienter på 27 private apoteker og 1 sygehusapotek, og fik i alt 545 besvarelser.

Konklusion

Af de adspurgte læser 58 % sjældent/aldrig indlægssedlen, mens 54 % finder information om medicin på internettet en gang imellem/tit/altid. 64 % synes, det er en god/meget god idé at erstatte papir med en elektronisk indlægsseddel. Dog ønsker 39 % altid/nogle gange at få informationen på papir; heraf ønsker 65 % at få et print på apoteket.

Helle Jacobsgaard og **Luise Kristoffersen**, Danmarks Apotekerforening
Jakob Larsen, Lægemiddelindustriforeningen
Mia Karlsen, Nørresundby Apotek
Trine Graabæk (billedet) og **Lotte Stig Nørgaard**, Københavns Universitet

Overvågning og optimering af efterlevelse af GLP-1-analog behandling: Apotekets rolle i interventioner

Hvad er undersøgt?

Studiet undersøgte, hvordan apoteksbaserede indsatser som strukturerede opfølgninger og medicinsamtaler kan styrke efterlevelsen blandt patienter i behandling med GLP-1-analoger (Wegovy®/ Ozempic®) mod fedme og type 2-diabetes.

Konklusion

Apoteker spiller en vigtig rolle i at støtte patienter gennem rådgivning, overvågning og motivation. Apoteksinterventioner kan forbedre patienternes engagement og optimere langtidsresultater.

Arjang Mehrdad, apoteker, Stevns Apotek

Ava Mehrdad stud. pharm., Stevns Apotek (til højre)

Laura Bejar Castro, farmakonom, Stevns Apotek (til venstre)

Evaluering af mentaliseringsuddannelsen

Hvad er undersøgt?

Pharmakon har undersøgt effekten af Tovholder-, Leder- og Fælleskurset med spørgeskemaer og skriftlige refleksioner fra deltagerne.

Konklusion

Resultaterne viste signifikant forbedret patientcentreret

kommunikation og øget forståelse for kundens og egne reaktioner og følelser i mødet på apoteket. Gennemførelse af programmet fremmer patientcentreret kommunikation og et mentaliserende mindset. Derudover bidrager det til større arbejdsglæde, trivsel og robusthed.

GR Husted,

udviklingskonsulent (billedet)

D Hassan, udviklingskonsulent

LH Bruun, udviklingskonsulent

L Poulsen, afdelingsleder

BH Hansen, udviklingskonsulent

D Drivsholm, udviklingskonsulent

GK Kristensen, udviklingskonsulent

KM Gommessen, udviklingskonsulent

LF Nymark, udviklingskonsulent

CV Rossing, udviklingschef

Apotek – kompetence, udvikling og forskning, Pharmakon

Forbedring af apoteksansattes kompetencer i brug af injektionspenne

Hvad er undersøgt?

Et e-læringsprogram udviklet af Steno Diabetes Center og to apoteker blev afprøvet med henblik på at forbedre apoteksansattes kompetencer i brugen af injektionspenne. Medarbejdernes viden om korrekt brug af penne til diabetes- og GLP-1-patienter blev testet både før og efter træningen.

kerheden og forbedre behandlingskvaliteten.

Fie Warncke Laursen, farmaceut, Sønderbro Apotek (til venstre)

Gudlaug Olafsdottir, apoteker, Hedensted Apotek (i midten)

Hanne Høje Jacobsen, farmaceut, souschef, Glostrup Apotek (til højre)

Ulla Linde Jensen, farmakonom, Glostrup Apotek

Konklusion

Efter kurset oplevede 100 % af deltagerne større sikkerhed i rådgivning om klargøring og injektionsteknik. Over 95 % følte sig mere trygge ved vejledning om opbevaring og bortskaffelse, og 71 % angav øget arbejdsglæde samt styrket faglig selvtilid. Resultaterne viser, at målrettet træning kan reducere fejl, styrke patientsik-

MiniMed Desktop Software

Konklusion

Den bidrager til bedre patientvejledning uden at forstyrre arbejdsgangen og foreslår relevante håndkøbsprodukter til håndtering af bivirkninger fra receptpligtig medicin. Dette forbedrer både patienternes livskvalitet og apotekets omsætning.

Hikmat Alo, farmaceut, Ringsted Apotek

Hvad er undersøgt?

I MiniMed er en desktop-applikation designet til at støtte farmaceuter i deres daglige arbejde ved at give hurtig og effektiv adgang til information om håndkøbsmedicin.

Telefonopkald som kommunikationsværktøj mellem institutioner i Københavns Kommune og apotek

Hvad er undersøgt?

Projektet kortlagde opkald mellem Sønderbro Apotek og kommunale institutioner for at afdække potentialet ved elektronisk kommunikation.

Konklusion

Undersøgelsen viste, at op til 88 % kan håndteres digitalt. Når 13,2 opkald erstattes af digitale beskeder, frigøres ca. 1 time, og arbejdsgangene bliver mere smidige.

Tóki Jespersen, farmaceut, København Sønderbro Apotek (til venstre)

Fie Sindet Warncke Laursen, farmaceut, København Sønderbro Apotek

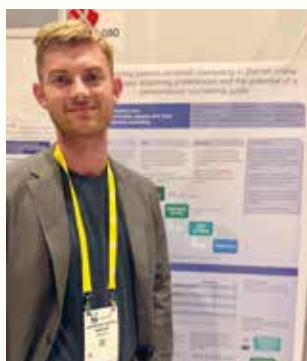
Gudlaug Olafsdottir, apoteker, Hedensted Apotek (til højre)

Lotte Stig Nørgaard, professor, Københavns Universitet

Patientcentreret rådgivning på danske onlineapoteker

Hvad er undersøgt?

Projektet undersøgte patienters ønsker til rådgivning på onlineapoteker. Data fra spørgeskema (SP2, n=533) og interviews viste bl.a., at de to mest foretrukne rådgivningsformer er fysisk brev med medicinen

og e-mail, men at fleksible digitale muligheder også efterspørges.

Konklusion

En personlig rådgivningsguide kan øge relevans og individualisering – især for førstegangsbbrugere. Balancen mellem miljøhensyn, risiko for informations-overload og behov for personlig kontakt er central. Der findes ikke én model, der passer til alle.

Christian Løvgren Persson, farmaceut, Webapoteket.dk (billedet)

Lotte Stig Nørgaard, professor, Københavns Universitet

Charlotte Verner Rossing, udviklingschef, Pharmakon

Sygdomsopfattelse ved afhentning af vederlagsfri medicin

Hvad er undersøgt?

Specialet undersøger, hvordan overførslen af vederlagsfri medicinudlevering fra hospitaler til apoteker i primærsektoren påvirker patienternes sygdomsopfattelse. Data er indsamlet kvalitativt og kvantitativt.

Konklusion

Afhentning i primærsektoren opleves som mere enkel, fleksibel og mindre alvorlig end afhentning på hospitalet. Kun få patienter oplever ændret sygdomsopfattelse, men atmosfæren på hospitalet fremhæves som tung. Kvantitativt ses større oplevelse af kontrol og lavere opfattet alvor blandt patienter i primærsektoren og medicinbokse sammenlignet med hospitalet.

Andrei-Daniel Staicu (til højre), farmaceut, København Sønderbro Apotek

Lotte Stig Nørgaard, professor, Københavns Universitet

Simon Schytte-Hansen, afdelingsleder, Region Hovedstaden

Susanne Bendixen, apoteker, København Sønderbro Apotek (til venstre)

Styrkelse af professionelt samarbejde blandt farmaceuter på apoteker med udvidede åbningstider: Erfaringer fra Glostrup Apotek

Hvad er undersøgt?

De lange åbningstider og aftenvagter gør samarbejde og videndeling blandt farmaceuter udfordrende. Det er undersøgt, om tiltag som øget brug af MS-Teams samt etablering af Fagligt Farmaceut Forum og farmaceutmøder har styrket sammenhold og faglig kommunikation i farmaceutteamet.

Konklusion

Strukturerede samarbejdsinitiativer gennem flerkanalskommunikation har styrket sammenholdet, skabt klarere beslutningsgrundlag og sikret faglig støtte.

Fateh Hatim Hakmi, farmaceut, Glostrup Apotek (til højre)

Anne Thim Enok, farmaceut, Glostrup Apotek (i midten)

Hanne Høje Jacobsen, souschef, Glostrup Apotek (til venstre)

Faktorer forbundet med medicincompliance blandt voksne med astma

Hvad er undersøgt?

Formålet med studiet var at identificere og rangordne faktorer forbundet med medicincompliance blandt voksne med astma i den generelle befolkning. Vi anvendte data om lægediagnosticeret astma, medicincompliance og faktorer forbundet med astmamedicincompliance fra Næstvedundersøgelsen (GESUS).

Konklusionen

Undersøgelsen viste, at i den generelle befolkning var nylige astmaanfald, højere alder og indtagelse af allergimedicin de tre vigtigste faktorer forbundet med astmamedicincompliance. Vigtigheden af at opretholde overholdelse af astmamedicin, selv i fravær af alvorlig sygdom eller udtrykte astmasymptomer, bør kommunikeres bedre til befolkningen.

Kudret Cem Özdemir, Præstø & Fakse Apotek (billedet)

Ramune Jacobsen, Farmaceutisk Institut, Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, København

Morten Dahl, Afdeling for Klinisk Biokemi, Sjællands Universitetshospital

Eskild Landt, Afdeling for Klinisk Biokemi, Sjællands Universitetshospital

Kommunikation om dosisdispensering

Hvad er undersøgt?

I kommunen arbejdes der på, at flest muligt får dosisdispenseret medicin, hvilket øger antallet af dosisruller og henvendelser til apoteket.

Over en periode på 10 dage registrerede jeg 55 opkald og 89 korrespondancer – i alt 145 henvendelser, svarende til 14,5 pr. dag.

Konklusion

Undersøgelsens resultat understreger behovet for flere medarbejdere, der er trygge ved at håndtere dosisdispensering og kommunikere med plejepersonale, læger og pårørende.

Rikke Tirsdal, farmaceut, Birkerød Apotek

Er det nødvendigt at påsætte substitutionsetiketter til receptpligtige lægemidler?

Hvad er undersøgt?

Ekstra substitutionsetiketter bliver trykt, når patientens præference afviger fra recepten. Undersøgelsen skulle afklare, om etiketterne stadig giver værdi for patienterne, eller om de kan afskaffes. Data blev indsamlet gennem ja/nej-spørgsmålsskema til patienter samt et spørgeskema til personalet.

Konklusion

Undersøgelsen viste, at kunderne næsten ikke bemærkede etiketterne, og personalet mente, de var i modstrid med bæredygtighedsfokus. Derfor

har Middelfart Apotek valgt at afskaffe dem.

Rosanth Vasantharasanx, farmaceut, Middelfart Apotek (billedet)

Sara Al-Ameri, farmaceut, Middelfart Apotek (til højre)

Kan det lokale apotek spille en rolle ved senfølger efter endt kræftbehandling

Hvad er undersøgt?

De danske sundhedsmyndigheder præsenterede i starten af året 2025 Kræftplan V, hvor man ønsker at sætte fokus på behandling af senfølger efter afsluttet kræftbehandling. Apotekerne er desværre ikke nævnt i denne sammenhæng.

Det er derfor undersøgt, om patienterne opfatter apotekerne som et sted, hvor de kan få hjælp ved en medicinsamtale til at håndtere deres senfølger.

Konklusion

Der er stor interesse blandt de adspurgte til at få hjælp på apoteket til at håndtere deres senfølger ved en medicinsamtale. Det vil dog kræve efteruddannelse af apotekspersonalet.

Lars F. Nørgaard, apoteker, Grenaa Apotek (billedet)

Kerly Servilieri, apoteker, Firkløver Apotek

Maria Cecilie B. Nielsen, ledende medarbejder, Grenaa Apotek

VAXOL®

Vaxol® – mod voksproblemer og tørre øregange

Vaxol er en ørespray med farmaceutisk rensed olivenolie med tilsætning af rensed mineralolie.

Nyhed! Vaxol Baby, til børn fra 6 måneder

Fordele ved Vaxol®

- ✓ Fri for lugt og farvestoffer
- ✓ MDR godkendt
- ✓ 12 måneders holdbarhed fra åbning

Vaxol® ørespray behandler og forebygger voksproblemer og kløe i øregangen. Indhold: Farmaceutisk rensed olivenolie med tilsætning af rensed mineralolie. Læs indlægssedlen for brug. Markedsføres af: Farmacia Nordic. Læs mere på www.vaxol.dk.

Farmacia
NORDIC

Implementering af kompetenceudvikling for bedre håndtering af dosisdispenseret medicin på apotek

Hvad er undersøgt?

Undersøgelsen afdækker, i hvor høj grad medarbejderne føler sig rustet til at håndtere dosisrelaterede opgaver, hvor lang tid det forventes at tage at lære systemet at kende, og hvilken måde der er den bedste til at lære systemet at kende.

Konklusion

Halvdelen af personalet på Birkerød Apotek vurderer nu sig selv som gode eller meget gode til at håndtere dosisrelaterede opgaver efter blot 1½ år. Vi bør fortsætte side- og hovedoplysning ledet af de mest erfarne medarbejdere og vedligeholde undervisnings-

materialer af høj kvalitet. Det er også vigtigt at opbygge medarbejdernes tillid til egne evner.

Helle Kremmer, souschef,
Birkerød apotek

Udvikling og evaluering af et valgfag om tværprofessionelt samarbejde og læring på Farmakonomuddannelsen

Hvad er undersøgt?

Studiet undersøgte effekten af et tværprofessionelt kursus med farmakonomstuderende og studerende fra andre professioner fra Københavns Professionshøjskole.

Konklusion

De studerende lærte mere om deres egne og andre professioners kompetencer og erfaringer, at mødet med studerende fra forskellige uddannelser under studiet kan styrke det tværprofessionelle samarbejde efter uddannelse.

Jytte Muszynski (til højre),
Tina Bolvig (til venstre), og
Noam Hybholt Ftaya, uddannelses-
konsulenter, Pharmakon
Bente Anni Sørine Andersen,
Maria Lykke Wollesen,
Mette Ernst, Mette Madsen, lektorer,
Københavns Professionshøjskole
Mira El-Souri, udviklingskonsulent,
Pharmakon
Charlotte Verner Rossing,
udviklingschef, Pharmakon

Hvordan præsenterer du resultaterne af din forskning på en poster?

Hvad er undersøgt?

Hvordan Pharmakon kan hjælpe danske apotekspraktikere og apotekspraksisforskere med at præsentere deres forskningsresultater internationalt.

Konklusion

Pharmakon hjælper apotekspraktikere og apotekspraksisforskere gennem workshops, webinarer og løbende vejledning. Hermed sikres, at projektresultater fra danske apoteker præsenteres på internationale konferencer og spredes internationalt. Siden 2018 har Pharmakon hjulpet 56 praktikere og forskere med at præsentere projektresultater på 35 posters på FIP kongresser.

Kristin R. Primdahl, projektsekretær,
Pharmakon (billedet)
Charlotte Verner Rossing,
udviklingschef, Pharmakon
Mira El-Souri, udviklingskonsulent,
Pharmakon

Evaluering af akut migrænebehandling i apotekspraksis

Hvad er undersøgt?

Projektet undersøgte, om patienter, der henter akut migrænemedicin på apoteket, er velbehandlede. På baggrund af undersøgelsen blev der ud-

arbejdet supplerende informationsmateriale til patienterne.

Konklusion

Over halvdelen af patienterne oplevede hyppige anfald og nedsat funktionsevne trods behandling. Apotekets direkte kontakt med patienten giver en unik mulighed for rådgivning, der kan forbedre behandlingen og øge livskvaliteten.

Sara Mohammad, farmaceut,
Firkløver Apoteket Brædstrup
(til venstre)
Kristina Roldsgaard, farmaceut,
Firkløver Apoteket Søndergade
(til højre)

Kommunikation mellem sundhedsprofessionelle og patienter på skrift og over telefon

Hvad er undersøgt?

Covid-19 gjorde, at en del kommunikation overgik til digitale platforme, og denne tendens er fortsat. Gennem en litteraturgennemgang blev det afdækket, hvordan sundhedsprofessionelle kommunikerer på skrift og over telefon med patienter, og hvordan de sikrer patientcentrering.

Mira El-Souri, udviklingskonsulent, Pharmakon (billedet)

Anette Grønning, lektor, Syddansk Universitet

Charlotte Verner Rossing, udviklingschef, Pharmakon

Konklusion

Konsultationer via skrift og telefon kan forbedre tilgængelighed og effektivitet i sundhedsvæsenet. For at bevare patientcentrering kræves empatisk og struktureret kommunikation samt forståelse for platformens begrænsninger.

Samarbejde mellem farmaceutstuderende og farmakonomstuderende på apoteket

Hvad er undersøgt?

Projektet undersøgte, om farmaceut- og farmakonomstuderendes læring kan styrkes gennem samarbejde om forskellige faglige opgaver under deres studieophold på apoteket.

Konklusion

Begge grupper af studerende oplevede, at samarbejdet havde en positiv effekt på både deres læring og deres forståelse af hinandens roller og kompetencer. På baggrund af disse resultater vil apoteket fortsætte med at implementere konceptet og håber samtidig, at projektet kan inspirere andre apoteker.

Sara Mohammad, uddannelsesansvarlig for farmaceutstuderende, Firkløver Apoteket Brædstrup (til venstre)

Stine Bjerreskov, uddannelsesansvarlig for farmakonomstuderende, Firkløver Apoteket Brædstrup (til højre)

Udvikling af stillingsbeskrivelser på Dalgas Boulevard Apotek

Hvad er undersøgt?

Vi ønskede at skabe en mere udviklingsorienteret stillingsbeskrivelse, som kan anvendes i forbindelse med MUS-samtaler og ved ansættelse af nye medarbejdere, samt at skabe

en rød tråd mellem stillingsbeskrivelser, personalehåndbog og Q-dokumenter.

Konklusion

De nye stillingsbeskrivelser blev modtaget positivt, og de første tilbagemeldinger indikerede, at forventningerne til den enkelte medarbejder var mere tydelige i forhold til ansvar og opgaver. Desuden blev sammenhængen mellem stillingsbeskrivelser og Q-dokumenter, specielt funktionsfordelingsplanen, mere tydelig.

Signe Rino Ørum Schou, farmaceut, souschef, Dalgas Boulevard Apotek

Paracetamol - effekt og compliance

Hvad er undersøgt?

Vi har i projektet undersøgt, hvor mange af de kunder, der kommer på apoteket for at hente paracetamol på recept til sig selv for kroniske smerter, der oplever utilstrækkelig effekt af medicinen - og som samtidig ikke tager den mængde, som er aftalt med lægen.

Konklusion

Vi fandt ud af, at 1 ud af 5 af apotekets kunder oplever utilstrækkelig smertestillende effekt af deres paracetamolbehandling men samtidig tager færre tabletter daglig, end lægen har anvist. Derfor har apoteket en vigtig opgave i at

fokuser mere på disse kunder, fx ved at tilbyde medicin- og compliancesamtaler for at optimere deres smertestillende behandling.

Stine Bjerreskov, farmakonom, Firkløver Apoteket Brædstrup

Patientadfærd ved selvmedicinering med Wegovy i apotekspraksis

Hvad er undersøgt?

Vi har undersøgt patienters motivation og adfærd i forbindelse med brug af Wegovy, med særligt fokus på doseringsvaner og efterlevelse af de officielle retningslinjer.

Konklusion

En del patienter justerer selv dosis ved at tælle klik på pennen, primært på grund af bivirkninger og omkostninger. Dette rejser spørgsmål om sikkerhed og behandlingsloyalitet og understreger behovet for øget patientvejledning fra apoteket.

Sara Rostami, farmaceut, Lyngby Løve Apotek (til venstre)
Evin Yeser, farmakonom, Birkerød Apotek (til højre)

Fastholdelse af farmaceuter i apotekssektoren

Hvad er undersøgt?

Projektet undersøgte, hvorfor farmaceuter forlader apotekssektoren, og hvordan arbejdspladsen kan gøres mere attraktiv.

Konklusion

Projektet viser, at faktorer som work-life balance, arbejdsopgaver, kundeadfærd, forhold til ledelse, fællesskab,

løn, arbejdspress, faglig udvikling, oplæring og sparring er vigtige. Større fokus på faglighed, oplæring, kollegasparring og ledelse øger muligheden for at fastholde farmaceuter på apoteket.

Trine Boje Christensen, farmaceut, Aars apotek (til højre)
Sarah J. Ebild, farmaceut, Herning Østergades Apotek (i midten)
Mujeeb Safi, farmaceut, Bramminge Apotek (til venstre)
Torben Dige Semark, farmaceut, Hadsund Apotek
Michael Bill, farmaceut, Holte apotek (2. fra højre)
Mathias Rytter Poulsen, farmaceut, Hornslet- Ebeltøft Apotek (2. fra venstre)
Lotte Stig Nørgaard, professor, Københavns Universitet

Netværk for Udvikling af Apotekspraksis

Hvad er undersøgt?

Formålet med netværket er at støtte forskning og udvikling af danske apoteker gennem et struktureret samarbejde mellem forskere og apotekspraktikere. Dette er kortlagt i projektet.

Konklusion

Netværket bygger bro mellem forskere og apotekspraktikere

og gør det muligt for apotekerne at bidrage til evidensbaseret udvikling af sektoren. Det muliggør, at apotekspraktikere og forskere i apotekspraksis bidrager med hvert deres perspektiv for at skabe fremtidens apotek.

Kerly Maire Servillieri, apoteker, Firkløver Apotek (til højre)
Susanne Bendixen, apoteker, Sønderbro Apotek (til midten)
Mira El-Souri, udviklingskonsulent, Pharmakon
Charlotte Verner Rossing, udviklingschef, Pharmakon
Tina Olesen Linde, Vejen og Egtved Apoteker
Gitte Christensen, Randers Jernbane Apotek
Carina Lundby, Syddansk Universitet
Lotte Stig Nørgaard, professor, Københavns Universitet (til venstre)

Samarbejde mellem apotek og almen praksis

ste lægerne, styrke kvaliteten i patientbehandlingen og sikre bedre efterlevelse af nationale retningslinjer.

Konklusion

Samarbejdet viser, at farmakonomens arbejde bidrager til at forbedre opfølgning af patienter, især inden for kronisk sygdom. Farmakonomens rolle kræver både systemforståelse og faglig vurdering og giver samtidig værdi ved at reducere lægernes administrative opgaver og sikre mere rettidig patientbehandling.

Hvad er undersøgt?

Projektet undersøger, hvordan en farmakonom fra Glostrup Apotek kan understøtte en almen praksis gennem systematiske datasøgninger, der identificerer patienter, som mangler opfølgning eller kontrolbesøg. Formålet er at afla-

Thi Lieu Pham, farmakonom, Glostrup Apotek (til højre)
Hanne Høje Jacobsen, farmaceut, souschef, Glostrup Apotek (til venstre)

Uafhængede dosisruller og compliance

Hvad er undersøgt?

Antallet af dosisruller udlæveret i skranken på Vojens Apotek har været stigende. I takt med dette oplever vi også et stigende antal dosisruller, som ikke bliver hentet til den

dato, de starter. Vi undersøgte, om apoteket kunne hjælpe dosiskunder til at få afhentet deres dosispakkede medicin før rullestart.

Konklusion

De kunder, som ikke har afhentet dosisrullen til startdato, har bevidst valgt det. Kun-derne ser det slet ikke som et problem, at deres dosisrulle hentes et par dage efter start-dato.

Britt Bentzen, farmakonom,
Vojens Apotek (til venstre)
Stine Matthiesen, farmakonom,
Vojens Apotek (til højre),

Inddragelse af patientoplevelser i efteruddannelse af dansk apotekspersonale

Hvad er undersøgt?

Evalueringer fra efteruddannelseskurser med patientfortællinger blev gennemgået for at få indsigt i deltagernes udbytte.

Konklusion

Inddragelse af patienternes perspektiv har bidraget til en mere holistisk forståelse af livet hos kunderne, både i

forhold til, hvordan det er at leve med deres sygdom og de udfordringer, patienterne kan have med at tilpasse medicineringen til deres hverdag. Det giver apoteksmedarbejderen en forståelse for, hvordan rådgivningen skal tilpasses den enkelte.

Line Holst Bruun, udviklingskonsulent, Pharmakon (billedet)
Gitte Reventlov Husted, udviklingskonsulent, Pharmakon
Dunia Hassan, udviklingskonsulent, Pharmakon
Bodil Hofman Hansen, udviklingskonsulent, Pharmakon
Dorthe Drivsholm, udviklingskonsulent, Pharmakon
Gitte Kolbæk Kristensen, udviklingskonsulent, Pharmakon
Lærke Poulsen, afdelingsleder, Pharmakon
Charlotte Verner Rossing, udviklingschef, Pharmakon

Hvad kan læres om udfordringer i medicinbrug i Danmark gennem compliancesamtaler?

Hvad er undersøgt?

169 compliancesamtaler gennemført på Skørping Apotek i perioden april-december 2024 er blevet gennemgået og analyseret. Der blev analyseret på patienternes alder og køn, de lægemidler, samtalerne drejede sig om, samt de emner, der blev diskuteret undervejs

i samtalerne. Analysen fandt betydelige forskelle mellem, hvilke lægemidler der blev afholdt compliancesamtaler om med henholdsvis kvinder og mænd.

Konklusion

Compliancesamtaler har stort potentiale til at optimere brugen af medicin. Der blev i de analyserede samtaler identificeret adskillige tilfælde, hvor behandlingen ikke længere var relevant, ikke havde den ønskede effekt eller havde uacceptable bivirkninger. Disse fund gav anledning til konkrete forslag om fx dosisreduktion og seponering.

Sidsel Majgaard Kristiansen, farmaceut, Skørping Apotek

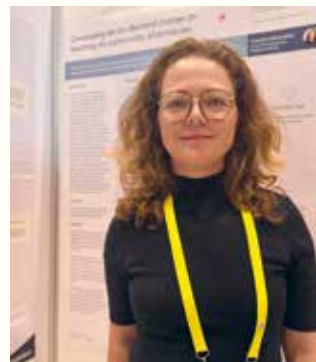
Udvikling af et on-demand kursus i undervisning for medarbejdere på apotek

Hvad er undersøgt?

Der er ved struktureret teamsamarbejde udviklet et online, on-demand kursus, der skal styrke undervisningskompetencerne blandt apoteksmedarbejdere. Kurset bygger på erfaringer fra projektet "Styrket medicinhåndtering i kommunerne" og indeholder e-læring, online feedback og mulighed for sparring.

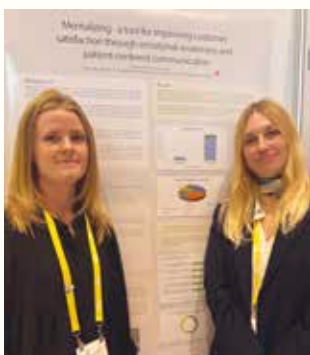
Konklusion

Kurset har potentiale til at forbedre undervisningskompetencer hos apoteksmedarbejdere og vil blive evalueret løbende.

Louise Munk Rasmussen, udviklingskonsulent, Pharmakon (billedet)
Lærke Poulsen, afdelingsleder, Pharmakon
Charlotte Verner Rossing, udviklingschef, Pharmakon

Mentalisering - et værktøj til forbedring af kundetilfredshed gennem følelsesmæssig bevidsthed og patientcentreret kommunikation

Hvad er undersøgt?

Målet med projektet er at evaluere, hvilken effekt Pharmakons uddannelse i det

mentaliserende mindset har på kundetilfredsheden på et apotek i primærsektoren.

Konklusion:

Øget fokus på mentaliserende kommunikation resulterede i en stigning af positiv kunde-feedback samt en forøget oplevelse af patientcentreret rådgivning.

Luise Hansen, farmaceut,
Dalgas Boulevard Apotek (til højre)
Eva Risborg Høyer, farmaceut,
Dalgas Boulevard Apotek (til venstre)

Holdninger blandt apoteksansatte til forskning i den danske apotekssektor

Hvad er undersøgt?

Projektet har undersøgt danske apoteksansattes holdninger og erfaringer med at deltage i forskning. Fire fokusgruppeinterviews med farmaceuter og farmakonom-er afdækkede motivation, barrierer samt påvirkning af faglig identitet og syn på rolle i sundhedsvæsenet.

Konklusion

Deltagelse i forskning styrker de ansattes faglige stolthed, samarbejde og anerkendelse som en del af sundhedsvæsenet. For at integrere forskning i praksis kræves bedre rammer og et bredere sektorielt samarbejde.

Alaa Burghle, ph.d.-studerende,
Institut for Sundhedstjenesteforskning, Syddansk Universitet (billedet)
Trine Graabæk, seniorforsker,
Sygehusapotek Fyn,
Odense Universitetshospital
Mira El-Souri, udviklingskonsulent,
Pharmakon
Carina Lundby, forskningsleder,
Sygehusapotek Fyn,
Odense Universitetshospital
Susanne Bendixen, apoteker,
København Sønderbro Apotek
Charlotte Rossing, udviklingschef,
Pharmakon

Hvilke ydelser kan gavne plejepersonalet på plejehjem og i hjemmeplejen på Fyn for at optimere medicinbehandling?

Hvad er undersøgt?

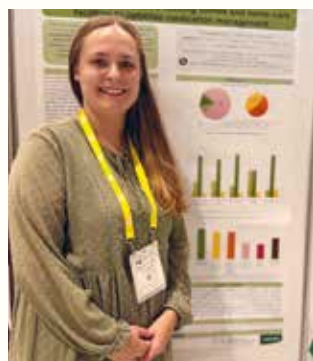
Projektet undersøgte, hvordan apoteket bedst kan støtte sundhedsprofessionelle i deres daglige medicinbehandling. En spørgeskemaundersøgelse

blandt 59 medarbejdere viste udfordringer som tidspres, manglende viden og kommunikationsproblemer.

Konklusion

Der er behov for medicinen-gangene, undervisning og nem adgang til apotekspersonale, som kan styrke samarbejdet og forbedre medicinbehandling.

Emilie Fynbo Petersen,
farmaceut, Alles Apotek (billedet)
Cathrine Kahya, farmaceut,
Alles Apotek
Anja Claudia Hoffmann, apoteker,
Alles Apotek

Implementering af "SMIL" for at styrke den fælles kerneopgave i et apotek

Hvad er undersøgt?

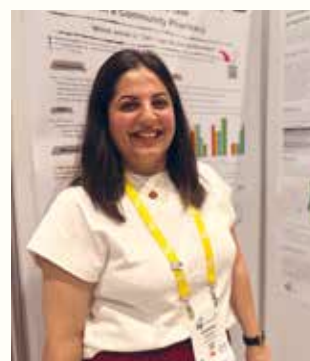
Vi har undersøgt, hvordan en fælles veldefineret kerneopgave kan skabe klarhed, fokus og øget arbejdsglæde blandt apotekets personale. Projektet

"Sammen om Kerneopgaven" blev initieret for at skabe og styrke et samlet koncept for vores team.

Konklusion

Projektet, implementeret gennem "SMIL", har med succes øget personalets engagement og tydeliggjort, hvordan individuelle handlinger understøtter kerneopgaven. Feedback understregede vigtigheden af kontinuerlig tilpasning.

Samara Saady, farmaceut,
Randers Løve Apotek (billedet)
Naser Balderlou Jensen, apoteker,
Randers Løve Apotek

D-vitaminmåling på apoteket

Ambassadører udbreder kendskabet til jobbet på apotek gennem SoMe

På instagramprofilen **Apotekskarriere** skiftes en række ambassadører hver uge til at dele stories og opslag fra hverdagen som apoteksansat. Farmaci er taget med i maskinrummet for at blive klogere på ambassadørtjansen, og hvad der driver ambassadørerne til at dele ud af hverdagen som ansat på apotek.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP

Hvordan ser robotten ud på et apotek, hvad er lagersaning, hvad laver man til elevweekend, og hvordan forbereder man sig bedst til eksamen som farmakonomstuderende? Det er nogle af de ting, man kan blive klogere på, hvis man følger med på Apotekskarrieres Instagram- eller Facebookprofil. Profilerne er en del af kampagnen Apotekskarriere, som skal udbrede kendskabet til dagligdagen på apotek, herunder især farmakonomfaget. Her skiftes en række ambassadører til uge for uge at vise, hvordan hverdagen på apotek ser ud.

En af dem er Nicole Hansen, som er farmakonom og uddannelsesvejleder på Haderslev Hjorte Apotek. Ca. hver femte uge har hun stafetten og dermed ansvaret for at dele indhold på profilen, som gør følgerne klogere på alt det, der foregår på et apotek.

Som vejleder for de studerende har hun især fokus på at fortælle om farmakonomuddannelsen, og hvordan dagligdagen på apoteket ser ud for de farmakonomstuderende. Hun håber, at hun gennem sit ambassadørskab kan bidrage til, at endnu flere får lyst til at vælge en karriere på apotek.

"Jeg har meldt mig som ambassadør, fordi jeg synes, det er så vigtigt, at vi får brandet farmakonomuddannelsen og udbredt kendskabet til den, så flere kan få øjnene op for, at det er et rigtig spændende og meningsfuldt fag og forhåbentlig får lyst til at gå den vej," siger Nicole Hansen.

Da de studerende på apoteket skulle læse til eksamen, lavede hun et tema med tips og tricks til den gode forberedelse. Her kom hun også ind på, hvordan man håndterer eksamensnervøsitet.

"Det var spændende at lave, og her kom der en del respons og kommentarer. Det er dejligt, når man kan mærke, at indholdet bliver set," siger Nicole Hansen.

På ambassadørholdet finder man også Lizette Nielsen. Hun er farmakonom på Køge Torvets Apotek, og har været ambassadør siden 2023.

"Som ambassadør har jeg nu muligheden for at tage følgerne med ud bagved og give indblik i en verden, som mange ikke kender. Det synes jeg er spændende at få lov til," siger Lizette Nielsen.

Står ikke "bare" i skranken

Lige som Nicole Hansen håber Lizette Nielsen også, at hun kan være med til at skabe positiv opmærksomhed omkring farmakonomfaget.

"Jeg synes, mit arbejde som farmakonom er superspændende, og jeg vil gerne være med til at vise, at man ikke "bare" står i skranken på et apotek, men at vi har en stor faglighed og udfører mange forskellige opgaver igennem dagen," siger Lizette Nielsen.

Det gode kollegaskab

Udover det faglige arbejde på apoteket, deler hun også glimt fra det gode kollegaskab. For eksempel da hele personalegruppen i anledning af landsholdskampen havde fået grønt lys af chefen til at trække i landsholdstrøjer.

Eller den gang følgerne kom med til Melodigrandprix efter lukketid. Her delte Lizette Nielsen en video, som viser, at den høje apoteksfaglighed godt kan kombineres med fest og farver.

"Det er vigtigt at vise, at selvom vi er på et apotek, hvor vi prioriterer den høje faglighed, så behøver det hele ikke at være så stift. Vi kan også lave røg," siger Lizette Nielsen.

Apotekskarriere har løbende brug for nye ambassadører. Teamet tæller primært farmakonomer, men også en enkelt farmaceut. ●

FAKTA

Profilen Apotekskarriere på Instagram og Facebook er en del af Apotekerforeningens arbejde med at udbrede kendskabet til muligheden for at arbejde på apotek.

Ambassadørholdet består lige nu af fire ambassadører.

Har du lyst til at være ambassadør, kan du kontakte kommunikationskonsulent Stine Fabricius på sfa@apotekerforeningen.dk.

Mette Laugesen Nielsen

Farmakonom
Aars Apotek

”Jeg har blandt andet lavet indhold om tilskudsreglerne for receptpligtig medicin og forklaret, hvad forskellen på en pille og en tablet er. Sidstnævnte fik rigtig god respons. Jeg synes, det er spændende, når jeg kan være med til at gøre folk lidt klogere, og så vil jeg også rigtig gerne hjælpe med at udbrede kendskabet til farmakonomfaget, som jeg jo selv synes er et interessant fag”

Nicole Hansen

Farmakonom
Haderslev Hjorte Apotek

”Det er spændende at være med til at udbrede kendskabet til farmakonomuddannelsen. Det er en sjov opgave, hvor man får lov at være kreativ, men det er også udfordrende, fordi man gerne vil lave noget indhold, som fungerer godt, og som folk gider at se.”

Samah Issam Al Awaja

Farmaceut
Odense Bellinge Apotek

”Jeg synes, det er sjovt at redigere billeder og videoer. Det er en form for hobby. Og så interesserer jeg mig også for journalistisk arbejde. Begge dele får jeg lov at bruge som ambassadør. Samtidigt er jeg med til at vise, hvor fedt det er at arbejde på apotek.”

Lizette Nielsen

Farmakonom
Køge Torvets Apotek

”Jeg synes, vi får god sparring fra Apotekerforeningen og de tilknyttede konsulenter i forhold til at generere nye idéer. Når vi mødes til ambassadørworkshop, synes jeg altid, jeg går derfra med ny inspiration og ikke mindst med en stolthed over, at vi som ambassadører er med til at udbrede kendskab til et både vigtigt og utrolig spændende erhverv.”

Apoteker spiller vigtig rolle i at mindske langtidsbrug af benzodiazepiner

Rådgivning og opfølgning gør en forskel, når borgere skal trappe ud af benzodiazepiner, viser et nyt studie.

ET SPANSK STUDIE har vist, at en målrettet, tværfaglig intervention kan reducere langtidsbrug af benzodiazepiner (BZD) – og at effekten holder i op til fem år.

I studiet undersøgte man, hvordan sundhedspersonale, heriblandt apoteksfarmaceuter, gennem information, rådgivning og samtale kan støtte borgere, som ønsker at trappe ud af benzodiazepiner.

Benzodiazepiner anvendes ofte til behandling af søvnproblemer og angst, men langvarig brug er forbundet med bivirkninger som kognitiv svækkelse, faldulykker og afhængighed. I Andalusien bruger over 10 % af befolkningen BZD, og 70 % af disse er kvinder.

Studiet inkluderede i alt 472 patienter, som var opdelt i to grupper. Den ene gruppe fik støtte til udtrapningen gennem en

intervention, mens den anden fungerede som en kontrolgruppe, som ikke fik støtte i nedtrapningen.

Efter seks måneder var 32,4 % af deltagerne i interventionsgruppen ophørt med BZD mod 19,4 % i kontrolgruppen. Efter fem år var 41,7 procent af deltagerne i interventionsgruppen fortsat ude af medicinen, mens det samme gjaldt for 33,8 procent i kontrolgruppen.

Studiet viser, at en holistisk tilgang, som sætter patienten i centrum, er vigtig, hvis man vil stoppe uhensigtsmæssig medicinbrug. I den forbindelse er den tværfaglige indsats vigtig, og apotekerne kan oplagt bidrage med rådgivning, støtte og opfølgning. ●

I.F. Lopéz.; et al., Effectiveness at long-term of a multidisciplinary intervention in the reduction of overuse of benzodiazepine prescriptions: A cluster controlled trial. Research in Social and Administrative Pharmacy, vol. 21, August 2025.

Loppefrøskaller pakket med fordele

- 100% økologisk dyrket uden brug af kemiske sprøjtemidler eller tilsætningsstoffer.
- Miljøvenlig og 100% nedbrydelig emballage.
- Bøtten er praktisk med genluk og står perfekt ved siden af vitaminpillerne.
- Fremstillet i Danmark.

Bestil KURM økologiske loppefrøskaller ved din grossist. Fås både som kapsler og skaller.

KURM

Kurm Pharma ApS
www.kurmpharma.dk

NY Optizorb teknologi

Smertelindring
på kun

15' min.*¹

af voksne tåler den
nye Panodil Zapp^{1,2}

mindre tablet

Læs mere på
HaleonPro.dk

*ved indtag af 2 tabletter¹

1. Produktresumé for Panodil Zapp, 09/2025. 2. Using suitability profiles to better inform consumers' choice of commonly used over-the-counter analgesics, Clarke, D.C., Adams et al, International Journal of Pharmacy Practice, Volume 16, Issue 5, October 2008, pp. 333–336.

Panodil Zapp (paracetamol), fillovertrukne tabletter 500 mg. **Indikation:** Svage smerter, febernedsættende. **Dosering:** Voksne (inkl. ældre) og børn på 12 år og derover (min. 40 kg): 1 g 3-4 gange i døgnet, dog højst 4 g pr. døgn. Børn 2-11 år: 50 mg/kg/døgn fordelt på 3-4 doser. Børn under 2 år: Må ikke anvendes uden lægens anvisning. **Kontraindikationer:** Svær leverinsufficiens, overfølsomhed overfor paracetamol eller hjælpestofferne. **Interaktioner:** Metoclopramid, domperidon, colestyramin, lægemidler med enzyminducerende effekt (f.eks. fenytoin, carbamazepin), probenecid, chloramphenicol, warfarin, flucloxacillin. **Forsigtighedsregler:** Må ikke anvendes samtidig med andre lægemidler, der også indeholder paracetamol, da det kan føre til en overdosis, der kan kræve levertransplantation eller medføre død. Forsigtighed skal udvises ved lever- og nyreinsufficiens. Tilfælde af nedsat leverfunktion/leversvigt ved maksimale terapeutiske doser er rapporteret ved underskud af glutathion, hvorfor vedvarende brug og maksimale doser frarådes hos disse patienter. Ved underskud af glutathion kan brug af paracetamol øge risikoen for metabolisk acidose. Risiko for medicinoverforbrugs-hovedpine og nyreskade ved længerevarende brug. **Graviditet og amning:** Kan om nødvendigt anvendes under graviditet. Bør anvendes i lavest mulige dosis, der mindsker smerterne, og i så kort tid som muligt. Kan anvendes under amning. **Bivirkninger:** Se produktresumé. **Overdosering:** Overdosis på > 6 g paracetamol eller mere som enkelt dosis hos voksne eller > 125 mg/kg kropsvægt som enkelt dosis hos børn kan forårsage leversvigt, der kan kræve levertransplantation eller medføre død. Ligeledes kan overdosis af paracetamol pga. høje samlede dosisniveauer over en periode forårsage irreversibelt leversvigt. Akut pankreatitis er observeret, ofte med hepatisk dysfunktion og levertoksicitet. **Lægemiddelformer:** Panodil suppositorier, Panodil fillovertrukne tabletter, Panodil tabletter med modificeret udløsning, Panodil Hot, Panodil Brus, og Panodil Junior suspension og suppositorier. **Udlevering:** HX18: 10 stk. HA18: 20 stk. B: 100 stk. **Tilskud:** 100 stk.: Generelt tilskud. **Pakninger:** 10 stk.: Ingen vejledning mindstepris. 20 stk. og 100 stk.: Se dagsaktuel pris på medicinpriser.dk. Haleon Denmark ApS er indehaver af markedsføringstilladelserne. Trademarks owned or licensed by Haleon. ©2025 Haleon or licensor. Bivirkninger, både kendte og nyopdagede, bedes indberettet hurtigst muligt til Lægemiddelstyrelsen (www.meldenbivirkning.dk) eller Haleon (mystory.nd@haleon.com). De med (*) markerede afsnit er omskrevet og/eller forkortede i forhold til Lægemiddelstyrelsens godkendte produktresuméer, som vederlagsfrit kan rekvireres fra Haleon Denmark ApS via mystory.nd@haleon.com eller telefon 80 25 16 27.

Livet med...

TYPE 1-DIABETES

AF: STINE FABRICIUS

KILDE: DIABETESFORENINGEN

Livet med... er et fast format i Farmaci. Her prøver vi at forstå, hvordan det er at have en given sygdom og dermed klæde apotekerne på til at møde mennesket bag diagnosen. Denne gang handler det om for type 1-diabetes

Sådan kan apoteket møde mennesker med type 1-diabetes

Undgå at være belærende. Mennesker med type 1-diabetes står selv for en stor del af behandlingen og er ofte eksperter i egen sygdom. Spørg derfor gerne åbent ind til, hvad de har brug for at tale med dig om på apoteket. Du kan for eksempel spørge "hvad har du har brug for, vi taler om vedrørende din medicin?"

Så et frø. Selvom borgerne fortæller, at de har styr på medicinen, kan de have gavn af en nænsom påmindelse om, hvordan medicinen bruges bedst mulig. For eksempel vigtigheden af at huske nåleskift og variation i stiksteder. Det kan blandt andet være ved at sige noget i retning af "så husker du sikkert ...".

Vær nysgerrig på compliance. For unge kan compliance være en udfordring, fordi de ikke vil skille sig ud. Måske stikker de sig gennem tøjet eller undlader helt at tage insulinen, fordi de gerne vil være lige så hurtigt ude af døren som deres kammerater. Det kan også være, at de ikke har lyst til at stikke sig foran andre. Vær derfor gerne nysgerrig på, hvordan blodsuktermålinger og brug af insulin passer ind i hverdagen.

Stil dig til rådighed og lyt til bekymringer. Bekymringer om senfølger og komplikationer kan være noget af det, der fylder hos mennesker med type 1-diabetes. Hvis de gerne vil tale om det, så vis, at du lytter, og siger de ja tak til gode råd, så del gerne viden om, hvordan man minimerer risikoen for senfølger.

Fakta

Type 1-diabetes er en kronisk sygdom, hvor betacellerne i de langerhanske øer i bugspytkirtlen gradvist ødelægges. Når der er 5-10 % af cellerne tilbage, er produktionen af insulin så lav, at det ikke kan holde blodsukkeret på et normalt niveau.

Der er sammenhæng mellem risikoen for komplikationer, og hvor tæt på normalt niveau blodsukkeret er. På trods af omhyggelig behandling har mennesker med type 1-diabetes en øget risiko for hjerte-kar-sygdom. Derfor kan kolesterolsænkende medicin være nødvendig, ligesom eventuelt rygestop er vigtigt.

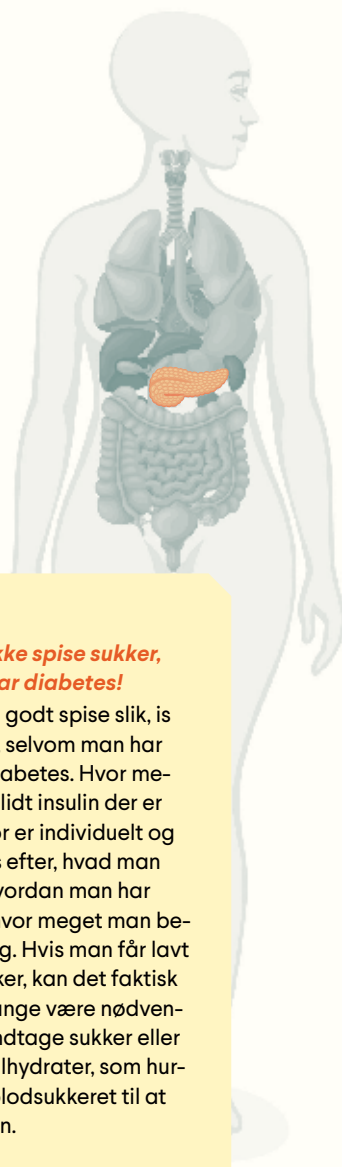
Type 1-diabetes opstår formentlig som et sammenspil mellem miljøfaktorer og arv. Ofte kommer symptomerne på sygdommen ret pludseligt i forbindelse med en infektion eller anden sygdom, hvor kroppen har behov for mere insulin. Når dette ikke er muligt på grund af de ødelagte insulinproducerende celler, stiger blodsukkeret.

Den primære behandling består i daglig tilførsel af insulin, og målet er at sørge for, at symptomer på sygdommen forsvinder, og derudover at forhindre akutte komplikationer som fx alvorlig hyper- og hypoglykæmi. Behandling skal også bidrage til bedst mulig livskvalitet og livslængde.

Myter

Du må ikke spise sukker, når du har diabetes!

Man kan godt spise slik, is og kage, selvom man har type 1-diabetes. Hvor meget eller lidt insulin der er behov for er individuelt og indstilles efter, hvad man spiser, hvordan man har det, og hvor meget man bevæger sig. Hvis man får lavt blodsukker, kan det faktisk nogle gange være nødvendigt at indtage sukker eller andre kulhydrater, som hurtigt får blodsukkeret til at stige igen.

APOTEKERLAND

Redigeret af

ANNE-SOPHIE RØMER
THOSTRUP

FLYTNING

Vildbjerg Apotek, som drives af apoteker **Christian Hougaard**, er pr. 1. september 2025 flyttet til adressen Bredgade 33, 7480 Vildbjerg.

AALBORG

NY FILIAL

Høng Apotek ved apoteker **Hasan Ahsan Rana** åbnede pr. 3. september 2025 ny filial, som har fået navnet **Slagelse Krone Apotek**. Filialen ligger på adressen Skovvejen 48, 4200 Slagelse.

VILDBJERG

SKANDERBORG

NYT APOTEK OG ÆNDRING AF FILIAL

Apoteker **Lene Hurup Kristoffersen** åbnede pr. 8. september 2025 nyt hovedapotek i Skanderborg ved navn **Stilling Apotek**. Det ligger på adressen Hotelvej 7, 8660 Skanderborg. Samtidig omdannes det tidligere hovedapotek Skanderborg Apotek til filial af Stilling Apotek, mens filialen Lillesø Apotek er lukket pr. 5. september 2025.

FLYTNING

Torvegade Krone Apotek ved apoteker **Louise Ingerslev Vorbeck** flyttede pr. 15. september til adressen Lolland Centeret 36, 4930 Maribo.

SLAGELSE

MARIBO

LEDIG BEVILLING

Apoteker **Rinette Rohde** har fået tilladelse til at opgive bevillingen til **Aalborg Vejgaard Apotek** med udgangen af april 2026. Til apoteket hører filialen Fyrkilde Apotek. Ansøgning til at drive bevillingen skal være Lægemiddelstyrelsen i hænde senest den 21. oktober 2025.

OMDANNELSE AF APOTEK TIL APOTEKSUDSALG

Taastrup Apotek ved apoteker **Behzad Ghorbani**, har pr. 18. august 2025 omdannet filialen Høje Taastrup Apotek til apoteksudsalg. Det nye apoteksudsalg har fået navnet **Høje Taastrup Apoteksudsalg**.

HØJE TAASTRUP

DØDSFALD

Gunnar Bruun Muus

* 15. november 1946 – † 10. september 2025

Apoteker på Stege Apotek
fra 1. juni 2003 – 31. december 2009

ARCHIV FOR PHARMACI OG CHEMI

220. bind - 183. årgang - Nr. 7
3. oktober 2025

apotek

UDGIVER

Danmarks Apotekerforening
Bredgade 54
1260 København K
+ 45 33 76 76 00
farmaci@apotekerforeningen.dk

FORSIDE

Genereret via AI

REDAKTION

Ansv. redaktør: Lene Lund Hansen
Daglig redaktør: Trine Ganer

GRAFISK PRODUKTION

Layout: Esben Bregninge Design
Tryk: Stibo Complete

ANNONCESALG

Media-Partners
Hanne Kjærgaard
Tlf.: 2967 1436
hanne@media-partners.dk

MEDLEM AF

DANSKE MEDIER

KONTROLLERET AF

DANSKE MEDIERS
OPLAGSKONTROL

KONTROLLERET OPLAG

1.131 i perioden 1. juli 2021 – 30. juni 2022

FARMACI NR. 8 - 2025

UDKOMMER

fredag den 28. november 2025

Mod hovedpine og migræne

Treo er en smertestillende brusetablet mod migræne og svage smerter som hovedpine, muskel- og ledsmerter, menstruationssmerter og tandpine.

- Har en smertestillende, febernedsættende og antiinflammatorisk effekt
- Indeholder koffein, som forstærker den smertestillende effekt
- Virker inden for 30 minutter
- Godkendt til behandling af migræne

Treo®, Treo Citrus® og Treo Hindbær® 500 mg acetylsalicylsyre og 50 mg koffein brusetabletter.

Virkning: Mod migræne samt svage smerter. Advarsler og forsigtighedsregler: Tag ikke Treo, hvis du er overfølsom over for indholdsstofferne, tidligere har fået allergiske symptomer eller astma ved brug af smertestillende medicin, har mavesår, tendens til blødning, svært nedsat lever- eller nyrefunktion eller dårligt hjerte. Over 65-årige skal undgå langvarig brug af acetylsalicylsyre grundet risiko for mave-tarm-blødninger. Brug af hovedpine-tabletter i mere end 10 dage om måneden i mere end 3 måneder kan gøre din hovedpine værre og hyppigere. Treo, Treo Citrus og Treo Hindbær har højt indhold af natrium. Treo Citrus og Treo Hindbær indeholder soja lecithin (E322) og glukose. Treo Hindbær indeholder sorbitol. Graviditet: Tag ikke Treo i de sidste 3 måneder før forventet fødsel. Tag kun Treo i de første 6 måneder efter aftale med lægen. Bivirkninger: Almindelige: hurtig puls, øget blødningstendens, rysten, søvnløshed, uro, mave-/tarmgener som fx blødning, kvalme, opkastning, diarré, halsbrand. Ikke almindelige: mave-/tarmsår, overfølsomhedsreaktioner (nældefeber, snue). Sjældne: Vejrtrækningsbesvær og astmalignende anfald. Forstyrrelser i nyrefunktionen. Ikke kendt frekvens: Reyes syndrom hos børn. Dosering: Voksne: 1-2 brusetabletter opløst i vand 1-4 gange daglig. Børn: Bør ikke bruges af børn under 15 år uden lægens anvisning og må ikke bruges af børn og unge med feber. Pakninger: 10 stk. ikke apoteksforbeholdt og 20 stk. apoteksforbeholdt.

Må ikke udleveres til personer under 18 år. Læs indlægssedlen grundigt inden brug.
07/2025. Conaxess Trade Sverige AB, tlf. +45 44 57 07 57, pharma.dk@conaxesstrade.com